№ 276 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.
| דאנערשטאג, כ"ה מרחשון תר"צ. | 28 listopada 1929 r. | 22-טער יאהרגאנג.

בעזה"י. קודרי אבל הננו מבכים את פטירתו של מיסד ומחזיק ישיבתנו הק' ה"ה האי גברא רבה נדיב ושוע מפורסם ונודע בישראל את צדקת פזרונו ביד רחבה בעד קיום וחזוק תוה"ק מוקיר ורחים רבנן עד למופת וכו'

הה"ר סנדר בהה"ר יצחק דישקין ז"ל

ראש וראשון ליקירי עיר לאָדז. שנפטר בשם טוב בירושלים עיה"ק תובב"א
חבל על דאבדין ולא משתכחין! השוכן בציון ינחם בכפלים את בני ביתו יחיו וכל המתאבלים ולא יוסיפו לדאבה עוד.

הישיבה הגדולה „תורת ח'ס'ד'" בלאדז

טיף געריהרט צוליב'ן טויט פון אונזער אונפערגעסליכען און טייערען שעף

הרב ר' סענדער דישקין זצ"ל

דריקען מיר אויס דער שווער געטראפענער פאַמיליע אונזער אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל.
זייט געטרייסט מיט די טראַדיציאנעלע ווערטער: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

דאס ביוראָ-פערסאנאַל פון דער אַקצ. געז.
„ס. דישקין"

דעם 26 נאוועמבער 1929 איז געשטארבען אין ירושלים

הרב ר' סענדער דישקין זצ"ל

איז פערשטארבענעם פערלירען מיר אַ טייערען און אונשעצבארען שעף, וועמענס אנדענקען מיר וועלען שטענדיג אין עהרע בעהאלטען.

דאָס פאבריקס-פערסאָנאַל פון דער פירמע
„ס. דישקין"

כ"ג מרחשון תר"צ (26/XI—29) איז געשטארבען אין ירושלים

הרב ר' סענדער דישקין זצ"ל

אין פערשטארבענעם פערלירען מיר אַן אידעלען שעף, וואס האט זיך אויסגעצייכענט מיט זעלטענע מעלות און וועלכער האט שטענדיג געזארגט פאר'ן וואויל פון זיינע אנגעשטעלטע.
כבוד זיין אנדענקען!

דאס געשעפטס און פיליען-פערסאנאַל פון דער פירמע
„ס. דישקין"

ווי פיל נאך יודען דארפען געהרג'עט ווערען אין א"י?

האט געפרעגט דער קאנסערוואטיווער דעפוטאט וואודבי אויף דער נעכטיגער זיצונג פון ענגלישן פארלאמענט

לאנדאן, 27. (יט"א)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דער דעפוט. האווארד בורי אנגעפרעגט די רעגירונג: צי זענען אנגענומען געווארען שריט צו זיכערען די רעכט פון די אראבער בנוגע כותל מערבי, היות די אראבער האבען דאקומענטען, וואס באווייזען זייערע רעכט און יודען האבען נישט אזעלכע דאקומענטען, וואס זאלען באווייזען זייערע רעכט אויפ'ן כותל?

דער וויצע שטאטס-סעקרעטאר פאר קאלאניאל ענינים וויליאם לון ענטפערט: אז די אראבער דראהט נישט קיין שום געפאהר, ווייל די צייטווייליגע פארשריפטען, וואס פערפליכטען אונז בנוגע כותל זעהען נישט פאר דאס פערוואנדלען דעם כותל אין א סינאגאגע.

בורי פרעגט ווייטער צי האט די רעגירונג אונטערגענומען שריט צו בערוהיגען די אראבער פון סיריען, עבר הירדן און איראק, וואס זענען בעאונרוהיגט צוליב דעם, וואס די אראבער אין א"י ווערען נישט בעהאנדעלט, ווי די יודען? לון ענטפערט: די רעגירונג האט שטענדיג געשטרעבט צו בעהאנדלען גלייך די יודען און די אראבער.

דער קאנסערוואטיווער דעפוט. וואודבי מאכט דאן א צווישען-רוף: וויפיל נאך יודען דארפען געהרג'עט ווערען?

דער צווישען רוף רופט ארויס א גרויסען פראטעסט אויף די מיניסטעריען-בענק.

דעפוט. וועדזשוואוד פרעגט: פארוואס האט די אויספארשונגס-קאמיסיע צום טייל אויסגעהערט לויק'ן בעת פערמאכטע טירען און פון דער געהיימער זיצונג איז אויסגעשלאסען געווארען דער מיטגליד פון ענגלישען פארלאמענט סיר מערימאן?

לון ענטפערט אז די פראצעדור פון די זיצונג איז א ענין, וואס עס האט צו ענטשיידען די אויספארשונגס-קאמיסיע גופא.

דער ליבעראלער דעפוט. מאנדאר פרעגט: פארוואס איז ביז איצט נישט געשאפען געווארען די קאמיסיע פאר די הייליגע מקומות אין א"י, וואס איז פארגעזעהן לויט'ן ארטיקעל 14 פון מאנדאט?

לון ענטפערט, אז די רעגירונג האט אין יאהר 1922 געוואלט שאפען די קאמיסיע, אבער געוויסע גרויס-מאכטען און פעלקער-בונד האבען זיך אפגעזאגט דערפון.

—0—

כינעזישע נאטע וועגען א פרידליכער ערלעדיגונג פון קאנפליקט מיט רוסלאנד

בערלין, 27. (סב.)

די כינעזישע געזאנדשאפט אין בערלין פערעפענטליכט דעם טעקסט פון דער נאטע, וואס די נאנקינגער רעגירונג האט צוגעשיקט דורך דער דייטשער פערמיטלונג קיין מאסקווא. אין דער נאטע ווערט געפאדערט צו בעשטימען צו שאפען א געמישטע קאמיסיע מיט'ן אנטייל פון א נייטראלען ארביטער צו ערלעדיגען פרידליך דעם סכסוך.

דעמאנסטראציע פאר'ן סאוויעטישן קאנסולאט אין לעמבערג

קאמוניסטען ארדנען איין א קאנטער-דעמאנסטראציע און דעמאלירען די לאקאלען פון אוקראינישע אינסטיטוציעס

לעמבערג, 27. (טעל.)

היינט האבען די אוקראינער ווידער איינגעארדענט א דעמאנסטראציע פאר'ן סאוויעטישען קאנסולאט. אויך די קאמוניסטען האבען איינגעארדענט א געגען דעמאנסטראציע פאר די אוקראינישע אינסטיטוציעס און זיי האבען דעמאלירט די רעדאקציעס פון אוקראינישען „נאווי טשאס", „גאראדני דאם" א. א.

די פאליציי האט 4 קאמוניסטען ארעסטירט, צווישען זיי 2 יודען. טוביה ווינער און חיים שפיק.

פרעמיער ביים מלוכה-פרעזידענט

ווארשא, 27. (טעל.)

היינט, 1 בייטאג האט דער מלוכה-פרעזידענט אויפגענומען דעם פרעמיער שווימאלסקי אויף א לענגערע אודיענץ, וואס האט געדויערט העכער א שעה צייט. אין די פאליטישע קרייזען שמועסט מען, אז די אודיענץ שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער נאהענטער סיים-סעסיע.

בלאק צווישען די סלאווישע מינדערהייטען

ווארשא, 27. (טעל.)

היינט איז אין ווארשא פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון אוקראינער און ווייס-רוסען. צום צוזאמענפאהר איז אויך געקומען א דעלעגאציע פון ליטווינער פון ווילנער קאנט. דעם פארזיץ האט געפיהרט דער ווייס-רוסישער דעפוטאט אבראשעווסקי.

עס איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען שאפען א איינהייטליכען פראנט. נאך לאנגע אונטערהאנדלונגען איז בעשלאסען געווארען צו שאפען א געמיינזאמען בלאק פון די דריי סלאווישע מינדערהייטען: אוקראינער, ווייס-רוסען און ליטווינער פאר פאליטישער און קולטורעלער טעטיגקייט.

שוידערליכער ברידער-מארד אין ווארשא

22 יעהריגער יודישער בחור ווארפט זיין 16-יעהריגען ברידער א שער, די שער טרעפט אין הארץ און דער ברידער פאלט א טויטער אויפ'ן ארט.

ווארשא, 27. (טעל.)

היינט האט אין ווארשא פאסירט א אויסטערליש אומגליק אין א יודישער שטוב. אויף נאלעווקי'ס 150 וואוינט די פאמיליע מערקעלסאן, וואס בעשטעהט פון פאטער און מוטער און 5 קינדער. די פאמיליע פערנעמט זיך מיט אויס-ארבייטען לעדערנע בייטלעך. נעכטען האט צווישען די ברידער יאנקעל 16 יאהר אלט און שמעון 22 יאהר אלט אויסגעבראכען א סכסוך. א דערצארנטער האט יאנקעל א ווארף געטאן זיין ברודער א שעכטעל. דער עלטערער ברודער שמעון איז דאן ארויין אין אזא גרוימצארן, אז ער האט א כאפ געטאן א שער פון טיש און זי געווארפען דעם יונגערן ברודער. דער ווארף איז געווען א פאטאלער. די שער איז מיט'ן שפיץ געבליבען שטעקען אין הארץ פון יונגען יאנקעל. ער האט נאך בעוויזען די שער אליין צוריק ארויסצוציהען און איז באלד אנידערגעפאלען א טויטער אויפ'ן ארט.

דער ברודער-מערדער איז דאן פון פערצווייפלונג אוועקגעלאפען צו זיין פאמיליע און געמאלדען וועגען אומגליק. די פאמיליע איז געפאלען אין חלשות דערהערענדיג די שרעקליכע בשורה. ערשט און עטליכע שעה ארום איז ער אהיימגעקומען און זיך איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פאליציי.

—0—

פארלעזונג פון פרעזידענט זשעמיינצקי

פאביאניץ, (טעל.)

דער לאדזשער שטאט-פרעזידענט זשעמיינצקי טרעט ארויס דעם ערשטען דעצעמבער אויף א פאליטישען מיטינג פון פ. פ. ס אין פאביאניץ. דער פרעזידענט וועט רעדען וועגען דער איצטיגער סיטואציע אין לאנד. (וו)

רעדוקציע אין בארנשטיינ'ס פאבריק

טאמאשאוו, (טעל.)

בארנשטיינ'ס פאבריק אין טאמאשאוו האט די וואך געצליך אפגעשטעלט די ארבייט אויף איהר שפינערייע און וועבערייע-אפטיילונגען. עס ארבייט נאר בלויז די אפרעטור, וועלכע פערטיגט אויס די ביז איצט אויסגעארבייטע סחורות. עס זענען רעדוצירט געווארען 400 ארבייטער.

—0—

דראהונגס בריף צו סער טשענסעלאר און לוק?

ירושלים, 27. (יט"א)

עס געהען קלאנגען, אז סער טשענסעלאר און מיסטער לוק האבען בעקומען דראהונגס-בריף פון א געהיימע אראבישער ארגאניזאציע.

ארעסטירט א בעוואוסטען אראבישען קאמוניסט

ירושלים, 27. (יט"א)

יפו'ער פאליציי האט היינט ארעסטירט דעם בעוואוסטען אראבישען קאמוניסט האמדור הוסיינ. מע האט איהם באלד געשטעלט פאר'ן געריכט. דאס געריכט האט איהם אויסגעוויזען פון יפו קיין נהרת, וואו ער וועט זיך מוזען יעדען טאג מעלדען אין דער פאליציי.

ירושלימער יוד ווערט שווער בעשטראפט פאר האלטען געוועהר

ירושלים, 27. (יט"א)

דער יוד אריה ניסענבוים פון ירושלים איז פער'משפט געווארען אויף 2 חדשים תפיסה און 16 פונט שטראף פאר האלטען ביי זיך רעוואלווערען.

—0—

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 73 יאהר אונזער טייערער און אונפערגעסענער פאטער, שוויגער-פאטער, גרויס-פאטער, אוהר גרויס-פאטער, ברודער, שוואגער און פעטער

נ"ע

אליקום אלתר ב"ר ישראל שלמה ז"ל קרעלל

די לוי' קומט פאר היינט. דאנערשטאג, כ"ה מרחשון תר"צ 11 א זייגער פארמיטאג פון מושב זקנים, פאמארסקא (שרעדניא) 54, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע

צוליב'ן טויט פון אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד

הרב ר' סענדער דישקין זצ"ל

דריקען מיר אויס דער פאמיליע אונזער טיפסטען צער.

אין פערשטארבענעם פערלירען מיר א טרייען און איבערגעגעבענעם מיטגליד. המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג פון חסד של אמת ומנחמי אבלים לאדז.

בעזה"י. הנהלת הישיבה הק' העולמית דמיר יצ"ו ביחד עם תלמידי' הי"ו מביעים בזה את צערם ויגונם על פטירת האי גברא רבא דחיל ומוקיר רבנן ותלמידיהון המפורסם בצדקת פזרונו בעד מוסדות תוה"ק

הר"ר סנדר דישקין ז"ל, מלאדז

בירושלים עיה"ק תובב"א

המקום ינחם את משפחתו הכבודה בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

בשם המוסד הגדול ת"ת וישיבת „עץ חיים" אשר בעי"הק ירושלים ת"ו הנני מביע השתתפות בצער למשפחת דישקין בהלקח מאתם נזר משפחתם הרב הגביר הנדיב המצוין רב פעלים לתורה ולומדי' רודף צדקה וחסד

מו"ה אלכסנדר סנדר דישקין זצ"ל

המקום ינחם אתכם בתוך שאצו"י. איסר זלמן מלצר

ר"י ראשי וראש המוסד הנ"ל אורח כעת בלודז

אכטונג!

צו דער בעקוועמליכקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג פון געגענט קאנסטאנטינער און גדאנסקא גאס

מאך איך בעקאנט דאס ביי מיר

ווערט אויסגעבאקען הויז געבעקס

װי אויך ווערט געשטעלט טשולענטער צום פרייז פון 25 גראשען.

אין מיין בעקעריי פון קאנסטאנטינער 38.

בעמ.: 1) פאר די ג' קונדשאפט ווערט געשטעלט משאלענטער ווי אויך געבאקען הויז-געבעקס פולשטענדיג בחנם

2) 15 מינוט פאר ליכט-צינדען ווערט נישט אנגענומען קיין טשאלענטער.

הננו משתתפים בצערם האנוש של המשפחה הנכבדה דישקין לרגלי פטירתו לרגלי פטירתו של האי יקירא וחשיבא המצוין במעשיו הכבירים בעד חזוק תוה"ק בעל מדות יקרות ונפש עדינה

נ"ע

הרב ר' סנדר דישקין

השוכן בציון ינחמכם בכפלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

מתפללי דבית החסידים ע"ש הרב ר' סנדר דישקין זצ"ל ברחוב פיעטריקובר 8

הועד: שלמה רפאל וויינטרויב, שלפה דלוזשנאווסקי, יחיאל מאיר ברין, משה בידערמאן, אלעזר פאהם

חברנו

מרדכי גורדון

באסונך הגדול שקרך במות עליך זקנך היקר הרב המפורסם

ר' סנדר דישקין זצ"ל

משתתפים אנו באבלתך

צערך – צערנו.

צבי בכר

משה בומגרטן

בעזה"י. ביחד את כל אוהבי תורה ושוחרי תושי' הננו מבכים את פטירת האי גברא רבה חסיד במעשיו ומצוין בפעולותיו הכבירים בעד חזוק תוה"ק

הר"ר סנדר דישקין ז"ל

מיסד הישיבה הק' „תורת חסד"

השוכן בציון ינחם בכפלים את כל המתאבלים בין שאצו"י

חבורת התלמידים הראשונים של הישיבה „תורת חסד"

המוקירים מזכורתו לנצח

יוחנן ליפשיץ דומ"ץ בלאדז, אברהם אייזענבערג, אברהם מרדכי ראגאווי, דוד צבי זילבערשטיין, חיים דוד רוזאניס, משה הערצבערג.

גם אני בין המנחמים, שאול יוסף בערמאן.

צוליב דעם טויט פון אונזער לאנגיעהריגען מיטגליד

נ"ע

הרב אלכסנדר סענדער זצ"ל

בהרב ר' יצחק זצ"ל

דישקין

דריקען מיר אויס דער איבערגעבליבענער פאמיליע אונזער טיפסטען ביילייד

המקום ינחם אתכם בנחמות ציון וירושלים!

די פערוואלטונג

פון „לינת הצדק"

לאדזשער כראניק

ביז'ן 1 דעצעמבער

מאנען רעזערוויסטן אפגעבן ביטעס אויף שטיצע

(ח) די פערזאָנען, וואָס האָבן דורכגעמאַכט די היי־יעהריגע מיליטער־איבונגען און ווילען זיך איצט משתדל זיין וועגען שטיצע דארפען אין משך פון א חודש נאָך די איבונגען, אָפגעבען א גוט מאָטיווירטע ביטע צום פאָליציי־אַיש־מיליטערישען ביוראָ אויף פיעטריקאָווער 212.

דער לעצטער טערמין אָפצוגעבען די ביטעס איז דעם 1. דעצעמבער.

אינוואַלידען־קאמיסיע

(—) פרייטאָג דעם 29 ד. ח. 8 פריה וועט אין לאָקאַל פּאָמאָרסקאַ 18 זיין טעטיג די מעדיצינישע קאָמיסיע פאר אינוואַלידען, צי עס קומט זיי די אינוואַלידען־רענטע.

50 פּראָצ. פון די הכנסות פון „וויזא"־באַזאר

גערהט לטובת דעם קרן־קימת לישראל.

ווי עס איז שוין געווען געמאָלדען, אָרדענט איין דער היגער פרויען־פערבאַנד „וויזא" א גראַנדיעזען חנוכה־באַזאר, וועלכער וועט פאָרקומען פון 12 — 16 דעצעמבער ה. י.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פערשטאַרקטער טעטיגקייט פון יודישען נאַציאָנאַל־פאָנד, האָט די פערוואַלטונג פון „וו. י. ז. א.". בעשטימט 50% פון די הכנסות פון באַזאר לטובת דעם קרן קימת לישראל.

עס איז צו ערוואַרטען, אַז די היגע יודישע בעפעלקערונג וועט גערן אונטערשטיצען דעם באַזאר און, שפענדעדיג מיט א ברייטער האַנד ווערטפולע חפצים לטובת דעם באַזאר, דערמיט גלייכצייטיג מיטצוהעלפען צו פערגרעסערן דעם יודישען באָדען־בעזיץ אין ארץ־ישראל. —

—0—

נאַכט־דיזשורען אין די אַפּטייקען.

וואָלימשיצקי נאָפּוֹרקאָווסקי 27, ראַניעלעצקי פּעטריקאָווער 127, אילינעצקי און צימער וואָלטשאַנסקאַ 37, לייניועבער פריידהיימס־פּלאַץ 2, האַרטמאַן מלינאַרסקי 1, קאַהאַנע אַלעקסאַנדרער 80.

צי האט לאדז א „דיסעלדארפער מערדער"?

די געפונענע ביינער אינ'ם פילטער אויף פיעטריקאווער 92 זענען די רעשטלעך פון א 30־יעהריגער פרוי.

(—) די אויספאָרשונג אַרום דער שרעקליכער און געהיימניספולער „מציאה" אינ'ם פילטער אויף פּעטריקאָווער 92 האָט אָנגענומען א גאַנץ סענסאַציאָנעלע ווענדונג. די עקספּערטיזע, וואָס די דאָקטוירים האָבן געמאַכט איבער די ביינער פון דעם געפונענעם סקעלעט האָט געמאַכט, פעסטגעשטעלט, אַז דער געפונענער שאַרבען איז א קאָפּ־שאַרבען פון א 30־יעהריגער פרוי, וועלכע איז העכסט וואַהרשיינליך ערמאָרדעט געוואָרען מיט א יאָהר צוריק. די השערות, אַז די געפינענע ביינער זאָלען זיין די רעשטלעך פון אַן עסטרייכישען סאָלדאַט, זענען אָפּגעפאַלען.

דאָס, וואָס מ'האָט אין דעם פילטער געפונען אויך די רעהר פון א רייטשער ביקס, צוויי רוסישע קוילען און אַן עסטרייכישען באַגנעט, האָט עס עמיץ אודאי דאָרט אַוועקגעוואָרפען און ס'האָט וואַהרשיינליך נאָרנישט צו טאָן מיט דעם סקעלעט.

צוליב דער דאָזיגער סענסאַציאָנעלער ווענדונג אין דער אויספאָרשונג, האָט די אויספאָרשונגס־מאַכט זיך גענומען פעסט צושטעלען א רשימה פון די אַלע פרויען, וואָס זענען אין משך פון לעצטען יאָהר פערשוואונדען געוואָרען אָהן שפורען.

דער דאָזיגער פאַקט האָט שוין ביי פיל מענשען מיט א רייכער פאַנטאַזיע אַרויסגערופען די השערה, אַז ביי אונז אין לאָדז גראַסירט אויך אַרום א „דיסעלדאָרפער מערדער".

—0—

פאַסט־פּעקלעך קיין ארץ ישראל

(וו) די דירעקציע פון דער לאָדזער פּאָסט האָט בעקומען אַן אינסטרוקציע, אַז קליינע פּאָסט־פּעקלעך קיין ארץ־ישראל קאָנען געשיקט ווערען איבער 4 וועגען: איבער האַמבורג, איבער טשעכאָסלאָוואַקיי און עסטרייך, איבער איטאַליען־טריעסט, איבער רומעניען אויף קאָנסטאַנצ־מצרים, ווי אויך איבער דאַנציג אויף ענגלאַנד.

די פּאָסט־פּעקלעך טאָרען נישט וועגען מעהר פון 10 קילאָ, און די וואָס גייען איבער רומעניען — נישט מעהר פון 5 קילאָ.

פאַרזיכטיג מיט זאפּאַלקעס.

(§) לעצטענס האָבען זיך שוין אין לאָדז געטראָפען עטליכע פאַלען אַז ביים אָנרייבען א זאַפּעלקע אין שעכטעלע ענטשטעהט אַן אויפרייס פון אַלע זאַפּאַלקעס און מען בריהט זיך דערביי אָפּ. די דאָזיגע זאַפּאַלקעס שטאַמען פון די לעצטע טראַנספּאָרטען, וואָס זענען אָנגעקומען קיין לאָדז.

עס איז דערביי זעהר גליך, נישט צולאָזען זיך קינדער שפּילען מיט זאַפּאַלקעס, ווייל זיי קאָנען זיך נאָך אָפּבריהען, אָדער נאָר אָנמאַכען א שרפה.

ווירטסלייט וואַרפען אָפּ די פאָדערונגען פון די סטרוזשעס

(§) די הויז־בעזיצער פעראיינען האָבען צוגעשיקט א בריף צום סטרוזשעס־פעראיין, אין וועלכען זיי וואַרפען אָפּ די פאָדערונג פון די סטרוזשעס. די הויז־בעזיצער ערקלערען, אַז די ביז איצטיגע בעדינגונגען האָט מען זיי אויך אויפגעוויזען און פון נאָך מער הנחות קאָן קיין רייד נישט זיין.

די סטרוזשעס האָבען דערויף בעשלאָסען צורופען אַן אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון זייער פעראיין.

אַרבייטסלאָזער הענגט זיך אויפ'ן בוידעם איז מיטען נאַכט

(§) נעכטען נאַכמיטאָג איז דער סטרוזש פון קילינסקי גאַס 127 אַרויפגעגאַנגען מיט א קוימענקעהרער אויפ'ן בוידעם, צו זעהן, צי די קוימענס זענען אין אָרדנונג, און געמאַכט א שרעקליכע ענטדעקונג: אויף א קלאַמקע פון א בוידעם־פענסטער האָט ער בעמערקט א הענגענדיגען מענש.

דער סטרוזש האָט געמאַכט א געוואַלד.

עס זענען זיך צונויפגעלאָפען שכנים, פּאָליציי און די פּאַגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט דעם טויט. דער געהאָנגענער איז דער איינוואוינער פון דעמזעלבען הויז, דער 30־יעהריגער אַלעקסאַנדער ליפּינסקי, וועלכער איז אַרויס פון שטוב ביינאַכט און די פרוי האָט נישט געוואוסט וואו ער איז אַהינגעקומען. ליפּינסקי איז לאַנגע צייט געווען אַרבייטסלאָז.

פּראָיעקט צו שאַפען אין לאָדז א „בוימוואָל־באַנק"

(—) איינגעפונענדיג, אַז די פּרעמדע פּערמיטלונג אין פּוילענ'ס האַנדעל מיט אויסלאַנד, האָט א נעגאַטיווען איינפלוס אויף דער געשטאַלטונג פון אונזער האַנדעלס־בילאַנס, איז דער עקאָנאָמיסט, דאָצענט פון וואַרשאַווער אוניווערזיטעט, ד"ר גוסטאַוו זאַלענצקי, געקומען צו די פאָרשטעהער פון דער לאָדזשער אינדוסטריע מיט'ן פּראָיעקט וועגען שאַפען אין לאָדז און גרינדען א „פּוילישע בוימוואָל־באַנק", אין וועלכער עס זאָל אויך זיין בעטייליגט אויסלענדישער קאַפּיטאַל.

א חוץ די לאָדזער, לאָקאַלע בעדערפענישען קאָן זיך אַרום דער געפּלאַנטער „בוימוואָל־באַנק" קאָנצענטרירען אַלע איבריגע אינלענדישע אינדוסטריע־צענטערם. דאָס לאָדזער באַנק־וועזען האָט שוין געוויסע אויסגעאַרבייטע טראַדיציעס אויפ'ן געביט פון האַנדעל מיט בוימוואָל־רויה־שטאָפען. דעריבער גלויבט דער פּראָיעקט־געבער, אַז די שאַפונג פון א רויה־שטאָפען־בערזע אין לאָדז וועט א סך ביישטייערן צום לאָדזער האַנדעל.

ד"ר זאַלענצקי האַלט, אַז אַזא „בוימוואָל־באַנק" אין לאָדז קאָן זיך שטיצען אויף איינענעם קאַפּיטאַל פון איינס אין א האַלבען מיליאָן דאָלאַר און א 5 מיליאָן דאָלאַר. געגומען אַלס צעהן־יעהריגע הלוואה געגען א נידריגער פּראָצענטירונג. דערצו קאָן אַזא באַנק דיספּאָנירען מיט א גאַראַנטירטער זשירא פון איינער אָדער מעהרערע אויסלענדישע שיף־קאָמפּאַניעס אויף 18 מיליאָן דאָלאַר און מיט א רעזערוו־קרעדיט פון „באַנק פּאָלסקי" אויף 2—4 מיליאָן דאָלאַר.

אין די לאָדזער אינדוסטריע־ספערען האָט דער פּראָיעקט אַרויסגערופען א לעבהאַפטען אינטערעס.

דרייסטער קאַסע־איינברוך אין דער זגערזשער האַנדעלס־באַנק

40 טויזענד זל. האָבען די קאַסע־ברעכער „אַרויסגערוימט" פון דער אויפגעבראָכענער קאַסע.

(—) דינסטאָג ביינאַכט האָט זיך א באַנדע ראַפינירטע און גוט־געשולטע קאַסע־ברעכער אַריינגעכאַפּט אין דער זגערזשער האַנדעלס־באַנק, אויפגעבראָכען די אייזערנע קאַסע און אַרויסגעגנב'עט 40 טויזענד זל. מזומנים, א חוץ סטעמפּעל־מאַרקען פאַר עטליכע הונדערט זל.

דעם דרייסטען איינברוך האָט מען ערשט בעמערקט נעכטען אינדערפריה, ווען דער וואַכמאַן איז געקומען עפענען די באַנק. דער וואַכמאַן האָט וועגען דעם תיכף מודיע געווען דער זגערזשער פּאָליציי, וועלכע האָט תיכף אַראָפּגעשיקט אויפ'ן אָרט אַן אָפּטיילונג פון די פּערזשערמע דעטעקטיווען און מען איז צוגעטרעטען צו דער אויספאָרשונג. באַלד איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די קאַסע־ברעכער זענען געווען זעלטענע „ספּעציאַליסטען". קודם כל האָבען זיי זיך אַריינגעקריגען אין לאָקאַל דורך דער הינטערגער הינטערטיר, וואָס אויפ'ן הויף. אַריינגעקומענדיג אין לאָקאַל האָבען זיי פאַר זיך דערזעהען אַן אייזערנע טיר, וואָס פיהרט צו דער קאַסע, דאָס האָט זיי אָבער נישט אָפּגעשראָקען. זיי האָבען זי אויפגעבראָכען און צוגעקומען צו די 2 אייזערנע קאַסעס אין קאַבינעט.

דאָ האָבען זיי אָנגעהויבען צו „אַרבייטען" מיט אַלע מאָדערנסטע מכשירים פון דער טעכניק. זיי האָבען געהאַט מיט זיך עטליכע שוויים־אַפּאַראַטען פון אַצעטאַלין, און מיט דער הילף פון דעם דאָזיגען אַפּאַראַט האָבען זיי דורכגעשוויסט די פעסטע אייזערנע טירען פון די קאַסעס. געגאַנגען זענען זיי אין גוי־מענע הענדשקעס, אַז עס זאָל נישט בלייבען קיין שפּורען פון די פינגער־אָפּדרוקען אויף די חפצים, וואָס זיי האָבען דאָרט בעריהרט.

די אויספאָרשונג איז דעריבער זעהר בעשווערט. די איינציגע זאַך, וואָס קאָן ברענגען אויף די שפּורען פון די קאַסע־ברעכער, זענען נאָר אויסגעלייזדינטע באַנקעס פון אַצעטאַלין און עטליכע צוריי־ראַטען, וואָס די ספּעציאַליסטען האָבען אין גאַיל מסתמא, איבערגעלאָזט אויפ'ן אָרט.

מען רעכענט, אַז דאָס גאַנצע „שטיקעל אַרבייט" איז אויסגעפיהרט געוואָרען פון א באַנדע לאָדזער אָדער וואַרשעווער איינברעכער.

רעגיסטראַציע פון יאָרגאַנג 1909

היינט, דעם 28 נאָוועמ. פון 8 פריה ביז 3 נאָכמ. דאַרפען זיך מעלדען פערזענליך צו דער רעגיסטראַציע אין לאָקאַל פון מיליטערישען־פּאָליציי־אַישען ביוראָ אויף פּיעטריקאָווער 212 די יונגעלייט וואָס זענען געבוירען אין יאָהר 1909 און וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14 קאָמיסאַריאַט און וועמענס פאַמיליען־נעמען הויבען זיך אָן מיט:

Sz T U W Z Ż

קאָנטראָל־פערזאַמלונגען

פון די יאָהרגענג 1904, 1889 און 1902.

היינט, דאַרפען זיך צושטעלען צו די קאָנטראָל־פערזאַמלונגען אין לאָקאַל נאַוואָ־טאַרגאָוואַ 18 די רעזערוויסטען. פון יאָהרגאַנג 1898 (קאַטעגאָריעס A, C, D, און C איינס, C צוויי) וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון דעם 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליע־נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות.

H I J

אין לאָקאַל אויף נייע־ציגעל־גאַס 51 דאַרפען זיך צושטעלען די רעזערוויסטען פון יאָרגאַנג 1904 פון 13 קאָמיסאַריאַט וואָס זייערע פאַמיליע־נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות.

K L Ł M N O

איינשליסליך

מאָרגען, פרייטאָג ד. 28 דאַרפען זיך צושטעלען צו די קאָנטראָל־פערזאַמלונגען אין לאָקאַל נאַוואָ־טאַרגאָוואַ 18 די רעזערוויסטען פון יאָהר־גאַנג 1902 (קאַטעגאָריעס A, C, D, און C איינס, C צוויי) וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון דעם 13 קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליען־נעמען הויבען זיך אָן מיט אותיות:

Ka — Kp

אין לאָקאַל אויף ניי־ציגעל־גאַס 51 דאַרפען זיך צושטעלען די רעזערוויסטען פון יאָהר־גאַנג 1904 די וועלכע וואוינען אין שטח פון 14 קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַמיליע־נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות.

P R S Sz T U W Z Ź

איינשליסליך

—0—

דער „בלענדענדער פלאַם"

שפּאַנענדע געשיכטע מיט איינער פון די מערקווירדיגסטע פרויען אין אַפגאַניסטאַן. — צו צוועלף יאָהר האָט זי חתונה געהאַט מיט א כשוף־מאַכער אין תלין. — ווי אַזוי זי האָט ערמאָרדעט ניינציג מענער און ענטלאָפען פון הארעם.

(ע נ ד ע)

פאַר די פרויען האָט זיך אויך אָנגעהויבען א ניי־בעמערקטע צייט באַלד נאָך דער ערשטער מפּלה; די סאָלדאַטען פון באַטשאַ'ס באַנדע האָבען זיך פּלוצלינג אָנגעהויבען טשעפען צו זיי און געפאָדערט זיי זאָלען ווערען זייערע קעבסווייבער. די פרויען סאָלדאַטען האָבען זיך געווענדעט צו די הויפּטלייטע, זיי זאָלען בעפעהלען די סאָלדאַטען זיי נישט צו טשעפען צו די פרויען, אָבער דאָ האָבען די פרויען דערזעהען, צו זייער גרויסער איבערראַשונג, אַז די הויפּטלייטע אַליין האָבען אויך דעמזעלבען חשק: זיי ווילען האָבען די פרויען פאַר דערוויליגע ווייבער.

די סאָלדאַטען האָבען נאָר פערגעסען, אַז די פרויען זענען א הער געקומען צוגלייך מיט זיי, ווייל דער שונא האָט זיי פערטריבען פון שלאַכט־פעלד; זיי האָבען פערגעסען, אַז זייערע שוועסטער, די פרויען סאָלדאַטען זענען פינקט אַזעלכע קעמפער, ווי זיי און אַז ביידע האָבען איינגעלייגט זייער לעבען דעם אפּ־פירען פון דעם פייגלאָזענער קעניגין פון אַפגאַניסטאַן. דאָ, אין דער פערטריבענער געגענט, האָבען זיי געוואָלט פון די סאָלדאַטקעס מאַכען פּילגש'ע קעבס־ווייבער, וואָס איז קעגען דעם רעליגיעזען געזעץ. די סאָלדאַטען אויף די פעלד האָבען זיי נעהאַלטען און איין פאַר פאַלגען און טרייבען פון איין אָרט אויפ'ן צווייטען. עס איז געקומען אַזוי ווייט, אַז די פרומע פרויען האָבען זיך אָפּגעטראָגען פון דער בעהאַלטעניש און ענטלאָפען אין די אַרומיגע שטעט. ווי דערציילונגען זענען זיי געלאָפען.

סאַראַדי איז ענטלאָפען מיט צוויי אַנדערע יונגע פרויען. זי האָט געהאַט געגוג אויסצוזשטעהן, ביז זי איז ענדליך אָנגעקומען קיין קאַבול. דאָ האָט זי פּערקויפט איהר צירונג צו אַן אַרמענער סוחר, און צוזאַמען מיט נאָך א פרוי אַנטלאָפען צו דער פערסישער גרענעץ. די דריטע פרוי איז צוריקגעגאַנגען צו איהר מאַן אין הארעם.

אָבער ביז די צוויי פרויען זענען צוגעקומען צו דער גרענעץ, איז זייער לעבען נישט איינמאָל געהאַנגען ווי אויף א האָר: קודם כל האָבען זיי געהאַט א פרעכען פיהרער (וועג־ווייזער און קעמעל־טרייבער). אויפ'ן וועג האָט ער זיך פרוהער געטשעפּעט צו סאַראַדי'ן און דערנאָך צו איהר פריינדין. ער האָט זיי אַזוי לאַנג דאָקוטשעט, ביז סאַראַדי'ס חבר'טע איז אַרויס פון געדולד און האָט בעשלאָסען איהם צו טויטען. דאָס איז געווען אויפ'ן וועג קיין מאַליקי־סיאָה. די חבר'טע האָט געהאַט מיט זיך אין א שאַכטעל א קליינע גאַזשאַ־שלאַנג, און ווען דער קעמעל־פיהרער האָט זיך ווילד א וואָרף געטאָן צו איהר, האָט די פרוי געעפענט די שאַכטעל און די שלאַנג האָט איהם א ביס געטאָן אין פוס. אין עטליכע מינוט אַרום איז ער געשטאָרבען.

.8

שלאַנגען — אַ מיטעל געגען פערפיהרער און פרויען־יעגער

די אַמאָליגע אַפגאַניסטאַנער פרויען האָבען קיין שכל נישט געהאַט און פלעגען מיט זיך פיהרען גרויסע שלאַנגען און וועג אַרבען. ווען די מענער זענען אויפ'ן וועג געוואָרען פערדער, פלעגען די פרויען צווינגען די שלאַנגען און מיט זיי זיך פערטיידיגען געגען די שאַרלאַטאַנען און פערגוואַלטיגער. שפּעטער האָבען זיך די מענער געכאַפּט, און ווי נאָר זיי האָבען בעמערקט, אַז א פרוי פיהרט מיט זיך א שלאַנג, האָבען זיי די פרוי דער שלאַנג צוגעג'נבעט, אָדער מיט געוואַלט אַרויסגעריסען, און דערנאָך זיך גענומען צו דער אומבעשיצטער פרוי. די היינטיגע פרויען זענען שוין א סך קלוגער: זיי פיהרען קליינינקע שלאַנגלעך מיט זיך אין קליינינקע שאַכטעלעך. קיין מאַן קאָן די שאַכטעל נישט בעמערקען. זי האַלט עס, עס זאָל זיין בעקוועם אַרויסצוקריגען די שלאַנג. ווי נאָר דער מאַן הויבט זיך אָן צו טשעפּען.

א גאַזשאַ־שלענגעל איז א זיכערער טויט. מען קאָן זיך פון זיין ביס נישט ראַטעווען, און דער טויט איז א גיכער, דער מענש לעבט בלויז עטליכע מינוט נאָכ'ן ביס. העכסטענס א שעה.

סאַראַדי האָט אויך מיטגעפיהרט אַזא שלענגעל. אָבער ווען זי איז אָנגעקומען קיין בענדער־אַבאַסי האָט זי איהם אַוועק געוואָרפען. זי האָט געוואוסט, אַז אין איינראָפּא דאַרף מען נישט אַזא „פּראָטעקציע".

אין בענדער־אַבאַסי האָט זיך סאַראַדי דערוואוסט, אַז באַשאַ סאַקאַאָ איז נעוואָרען א נעגערשאַל; אַז דאָס קעניגליכע פּאָר האָט געמוזט ענטלויפען פון לאַנד; אַז אַזא באַשאַ'ס נאָמען און מיטעל איז איצט: עמיר הבּביבוּלאַה כאַן.

ווען סאַראַדי איז אַריינגעקומען מיט פאַר און אייראָפּא, ווען זי האָט שוין דערגרייכט מאַרסייל און פּאַריז, האָט זי באַלד געוואָלט ענטלויפען צוריק אייראָפּא געפעלט איהר נישט. וואו — זאָגט זי — איז עס געהערט געוואָרען אין דער גאַנצער וועלט, אַז פרויען זאָלען קושען א מאַן אין מיטען גאַס? וואו האָט מען עס געזעהען, אַז א פרוי זאָל טאַנצען פאַר א ווילד־פרעמדען מאַן, און איהר איינציגער, דער געזעצליכער מאַן, קוקט עס צו און שמייכעלט נאָך דערביי. און ווען נאָכ'ן טאַנץ גיט איהר דער פרעמדער מאַן א קוש פאַר אַלעמען אין די אויגען, שווייגט נאָך די פרוי. ניין, נישט נאָר זי שווייגט, נאָר זי וואַרפט איהם נאָך צו א זיס שמייכעלע, דאָס איז דאָך — זאָגט זי — שרעקליך! און ווען א פרוי מאַנצט, האַלט זי דער מאַן אַרומגענומען. פאַרוואָס טוט ער דאָס? צי קאָן דען די פרוי נישט טאַנצען אַליין? אין אַפגאַניסטאַן טאַנצען אויך די פרויען. מיט'ן מאַנ'ס שמייכלען זיך די פרויען צו צום מאַן. און אייראָפּא אָבער שמייכלען דאָך די פרויען צו אַלע מענער.

און ווען אין אייראָפּא וויל זיך א מאַן אָפּשיידען פון זיין פרוי, וועלכע ער האָט פריינד בעקומען, קלינגט מיט איהם די שטאָט. אַלע בלעטער שרייבען און דערצעהלען, און ערשט נאָכדעם איז עס געוואָנען אָן ריכטער: אַז ער וויל, גיט ער אָפּ דאָס פאַר פאַלק, און אַז ער וויל נישט, מוז דער מאַן ווייטער לעבען מיט דער פרוי. און אַפגאַנ. געהט דאָס צו מעהר מאָדערן און מעהר בעקוועם פאַר ביידע צדדים. וואָרום ווען דער מאַן הערט אויף ליב צו האָבען זיין ווייב, איז דאָך אויך איהר נישט אָנגענעהם צו וואוינען מיט איהם. דאַרף זי דאָך אַליין זעהען, אַז ער זאָל זי וואָס גיכער אַרויסלאָזען פון האַרעם. דעריבער איז טאַקע אין אַפגאַן די מאָדע, אַז אַזוי נאָך ווי דער מאַן וואַרפט אַנ'אוגמ'הן אויף דער פרוי רופט ער אַריין עדות און זאָגט דער פרוי פאַר זיי אין די אויגען דריי מאָל: „איך גט דיר!" — און מיט דעם ענדיגט זיך די גאַנצע גט־צערעמאָניע. זי נעמט איהר געפּעק, און קאָן אויף מאָרגען אַנקומען אין אַנ'אַנדער האַרעם.

ווי אַזוי קאָן מען עס צווינגען א מאַן צו לעבען מיט א פרוי, וועלכע ער האָט נישט ליב און איז נישט גערן צו זעהען זי מעהר? — סאַראַדי פערשטעהט עס נישט.

.9

פאַרוואָס מען גט זיך נים אַזוי אָפט אין אַפגאַניסטאַן

אין אַפגאַניסטאַן קריגען די עלטערן בעצאָהלט פאַר זייערע טעכטער. פערשטעהט זיך, אַז יעדער בעצאָהלט לויט זיין שטאַנד. דער אַפגאַנער בעל־הבית איז נישט קיין צוואָרפענער מענש און האָט פיינט צו פערשווענדען זיין פערמעגען. דערום ער קויפט אויך א ווייב עפּיס, האַלט ער עס חשוב און שניידט זיך מיט דעם נישט אַזוי גיך.

אַזוי איז עס אויך, ווען ער האָט בעצאָהלט פאַר א ווייב א געהעריגען נדן (געלד אין בהמות, שאָף און קעמלען, ציגען און אַפילו תבואה).

צווייטענס קאָן דעם אַפגאַנער נישט נמאס ווערען אַזוי גיך קיין פרוי. הערום אַזוי גיך ווי עס עסט זיך איהם צו די ערשטע פרוי, נעהמט ער זיך אַנ'אַנדערע. דעם אייראָפּעער דאַכט זיך, אַז דאָס איז א מורא'דיגע זאַך, אָבער ווען סאַראַדי האָט זיך דערוואוסט וועגען די לובעס לובעס, וואָס די פערהייראַטע אייראָפּעאישע מענער פיהרען הינטער זייער ווייב'ס רוקען, האָט זי זיך נישט גע־שעהמט צו זאָגען, אַז אין אייראָפּא לעבט מען מיאוס'ער און פאַרכודנשער, ווי אין די האַלב־ציוויליזירטע לענדער. דאָרט, אין הארעם, קאָנען זיך אַלע פרויען פון זייער מאַן, זיי זענען דאָס רוב בעפריינ־דעט איינע מיט דער אַנדערער, און העלפען זיך אויס אין א נויט איינע די אַנדערע. יעדע פרוי ווייס, וויפיל ווייבער איהר מאַן האָט, און אויב זי ווערט מיט איינער פון די פרויען א חבר'טע, זענען זיי זיך און ווי צוויי שוועסטער. דאָ אָבער דאַרף מען נישט ווייסען, ווען סאַראַדי, קאָן מען נישט ווייסען, ווער דיין פרוי האָט, און די פרוי וויסט ניט, וויפיל איהר מאַן האָט, און וויסט נישט וואו די לעצטע זענען.

סאַראַדי קלויבט זיך אומקערען צוריק קיין אַפגאַניסטאַן. זי נעמט מיט זיך א הויבשען פעקעל מיט רעפּאָרמען פאַר איהרע שוועסטערן, אָבער זי וועט אינגערהיים באַין אופן נישט דערמאָהנען אַפילו, וואָס זי האָט דאָ געזעהן און געהערט וועגען דעם אייראָפּעאישען פאַמיליען־לעבען.

לערנען זיך — דאָס יאָ. עלעקטריע, פּודער, רויזש, פּאָמאַדע און פּערפומען — מהיכא תיתי, דאָס איז גאַנץ פיין. אָבער מאַכען אַליין פאַר'ן איינגענעם מאַן, קאָסמעטיק. גלויבט זי, איז שיער נישט אַזוי ווערקואָם, ווי כישוף.

זי וויל איינפיהרען אין אַפגאַניסטאַן דעם ענגלישען שול־סיסטעם. די אַפגאַנער פרוי — זאָגט זי — קאָן זיך א סך רעפּאָרמירען אָז נישט אַנדערען די גע־זעצען פון אויסלאַנד.

„בילדונג פאַר אונזערע פרויען" — זאָגט סאַראַדי — „איז א נויטווענדיג־קייט; אָבער א בילדונג, וואָס פיהרט צו פערשיידענע מעניער, צו רויבערען, צו אומפערשעהמטער בענעהמונג און הפקר־דיגע לובעס, דאַרפען מיר נישט. אייראָפּעאישקייט איז פערדאָרבען און מיאוס זונדיג. מיר קאָנען נישט און מאָגען נישט און ווילען נישט לעבען אַזוי פּאַסקודנעם, פערשיידענע לעבען."

מיט דעם דאָזיגען בעשלוס איז סאַראַדי אָפּגעפאָהרען פון פּאַריז קיין ענג־לאַנד, וואו זי וועט שטודירען דאָס שול־סיסטעם.

לאדזער טאגעבלאט

ד. י. רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אוונט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz.poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 10057. אדמיניסטראציע 100 47

די טעראר-אקטען אין ארץ-ישראל

די בריטישע אויספארשונגס-קאמיסיע אין ארץ-ישראל האלט דארט ערשט אין מיטען פון איהרע אונטערזוכונגען בנוגע די כבות פון די טרויעריגע אויגוסט-געשעהענישען, און שוין קומען בסדר אן ידיעות וועגען א גאנצע רייהע נייע געוואלד-טאטען, וואס ווערען דארט אויסגעפיהרט געגען דער יודישער בעפעלקערונג. נישט קוקענדיג דערויף, וואס ארץ ישראל איז נאך אלץ בעזעצט און בעוואכט פון ענגליש מיליטער, האט זיך דארט איינגעשטעלט א צושטאנד פון גרויס אונזיכערקייט. די געמיטער פון די ארץ-ישראל-יודען האבען זיך נאך גישט בערוהיגט נאך דעם גרויל'ענדען אנפאל אויפ'ן בעליבטען דאקטאר טיכא, און אט איז היינטיגע וואך דער גאנצער ישוב טון דאס ניי אויפגעטרייסעלט געווארען דורכ'ן אטענטאט אויף נארמאן בענטוויטש, דעם יודישען גענעראל-פראקוראר ביי דער ארץ-ישראל-רעגירונג.

בענטוויטש איז, צום גליק, אפגעקומען מיט א לייכטער וואונד אין פוס און זיין לעבען דראהט נישט קיין געפאהר. אבער גראד דער דאזיגער אנפאל איז ביז גאר כאראקטעריסטיש פאר די צושטאנדען און שטימונגען, וואס הערשען דארט. ער בעווייזט, אז מיר האבען דא צו טון מיט פאליטישע אקטען, וואס ווערען אויסגעפיהרט דורך א טעראריסטישער ארגאניזאציע, לויט'ן בעקאנטען מוסטער, ווי מיר זעהען עס צפט אין אנדערע לענדער, אויך אין שכנה'שען עגיפטען.

געגען בענטוויטש'ן איז זייט יאהרען געפיהרט געווארען א פערביטערטע העצע מצד דער גאנצער אראבישער פרעסע און איינפלוסרייכע אראבישע פיהרער. אין אלע פאדערונגען, וואס די אראבער האבען לעצטענס ארויסגעשטעלט צו דער ענגלישער רעגירונג, איז באלד נעבען דער פאדערונג אפצושאפען די באלפור-דעקלעראציע אויך געווען דער פאסטולאט, אז נארמאן בענטוויטש מוז ווערען אפגערופען פון זיין הויכען אמט. אפילו פאר דער אויספארשונגס-קאמיסיע האבען די אראבישע אדוואקאטען געוואגט בענטוויטש'ן צו בעשולדיגען אין פארטייאישקייט, הגם זיין אמטליכע קארעקטקייט איז אהן יעדען צווייפעל. אויספיהרענדיג זיינע פליכטען אלס העכסטער פארשטעהער פון דער אפיציעלער יוסטיץ, איז בענטוויטש די גאנצע צייט אזוי שטרענג זאכליך און אביעקטיוו, אז כאטש ער אליין איז אן אנהענגער פון דער ציוניסטישער אידעע, האט ער געהאט אויסצושטעהן אויך פארווארפען מצד די יודען אין ארץ-ישראל, אז ער בעשיצט נישט אין א גענוגענדער מאס די אינטערעסען פון ישוב.

דא נישט לאנג איז בענטוויטש אויף א גראבען אופן בעליידיגט געווארען דורך די אנטיסעמיטישע בעאמטע פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג, וועלכע האבען איהם דעמאנסטראטיוו אויסגעמיטען איינצולאדען אויף אנ'אויפנאהמע לכבוד די ענגלישע פלאט-אפיצירען אין ירושלים... עס איז קלאר, אז אזא האנדלונג האט גאנץ וועניג בייגעטראגען צו שטארקען דעם אנזעהן און די פאזיציע פון בענטוויטש'ן לגבי דער אראבישער העצע.

איצט שטעלט זיך די פראגע, ווי אזוי די ארץ-ישראל-רעגירונג וועט רע-אגירען אויפ'ן אטענטאט געגען דעם העכסטען פארשטעהער פון איהר יוסטיץ-מאכט אין לאנד.

אויב די רעגירונג וועט נישט ארויסווייזען אין דעם דאזיגען פאל די גרעסטע ענערגיע און ציהען די ווייטגעהענדסטע קאנסעקווענצען, דאן וועט עס בעדייטען, אז זי איז לגמרי נישט-פעהיג צו בעהערשען די לאגע און צו פער-היטען דעם ישוב פון אנפאלען און רציחות. די יודען וועט דעמאלט בלייבען צו טון איינס: אליין צו זארגען פאר זייער זיכערקייט — דורך זעלבסטשוץ.

י. ר.

ווי ביי יוסף הצדיק און זיינע ברידער

ווי אזוי א רב פון קאברין האט נאך 50 יאהר זיך בעגעגענט אין פאריז מיט זיינע 2 ברידער, בעקאנטע אינזשינערען.

פאריז. — פרייטאג איז אנגעקומען קיין פאריז דער קאברינער רב און ראש-ישיבה ר' פסח פרוסקין, וועלכער פאהרט איצט קיין אמעריקא, כדי צו זאמלען די נויטיגע פאנדען פאר דער ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון דער קאברינער ישיבה.

הרב פרוסקין האט אין פאריז צוויי ברידער אינזשינערען, גרויסע אינדוסטריעלער און אוואציע, וועלכע ער האט שוין נישט געזעהען 50 יאהר. דעמאלט איז דער איצטיגער בערימטער קאברינער רב בלויז אלט געווען 3 יאהר און די איצטיגע אינזשינערען זענען אלט געווען 9 יאהר און 14 יאהר. זיי זענען געווען יתומים און א פעטער זייערער, דער בערימטער דאקטאר ראבינאוויטש, וועלכער האט איבערגעזעצט טיילען פון תלמוד אויף פראנצויזיש, האט צוגענומען די עלטערע קינדער קיין פאריז און זיי געבילדעט. די ברידער האבען נישט קארעספאנדירט מיט זיך און עס האט זיך אויסגעוויזען, אז אלע פעדים זענען שוין איבערגעריסען.

פרייטאג האבען די ברידער זיך בעגעגענט. די אינזשינערען, עלעגאנטע עלטערע הערען זענען געקומען אנגעטאן אין ווייס-קליידער. נאך 50 יאהר איז זיי אנטגעגענגעגאנגען הרב פסח פרוסקין, מיט א ברייטען הדרת-פנים'דיגען אויסזעהען. מען האט זיך בעגריסט, דער קאנטראסט צווישען די עלעגאנטע הערען און דעם חשוב'ען רב אין די אטלעסענע קליידער און ברייטער, ווייסער בארד, איז געווען שטארק. און דא האט זיך ארויסגעוויזען נאך עפעס, די ברידער האבען זיך נישט געקאנט צונויפרעדען: נאך 50 יאהר האבען די אינזשינערען נישט געקענט קיין ווארט יודיש. הרב פרוסקין האט נישט געקענט קיין פראנצויזיש. הרב פרוסקין האט בלויז איבערגע'חזר'ט: „גלייך, ווי יוסף מיט די ברידער"...

א לאנגע שטילע מינוט האבען אלע געשוויגען. מיטאמאל זענען די הערצער אויפגעגאנגען. מען האט גענומען בעקוקען פאמיליען-פאטאגראפיעס. די פינגער פון'ם אינזשינער'ס האנד האבען אנגעהויבען ציטערען. אינ'ם אינזשינער'ס אויגען האבען זיך בעוויזען טרעהרען. אויף חעם פנים פון הרב פרוסקין האבען געשפיגעלט זיך טרעהרען — נאך 50 יאהר האבען די ברידער זיך צוריק דערפונען! — זיי האבען זיך צונויפגערעדט מיט אן איבערזעצער...

די יודישע קאלאניזאציע-טעטיגקייט אין א"י

פאר דער בריטישער אויספארשונגס-קאמיסיע

כאראקטעריסטישע ערקלערונגען פון ה' לוק.

ירושלים. (יטא) בעת דעם פערהער פון שטעל-פערטרעטער פון הויך-קאמיסאר ה' לוק פאר דער אויספארשונגס-קאמיסיע דורך דער רעפרעזענטאנט פון דער אראבישער עקזעקוטיווע זענען בעריהרט געווארען א רייהע פראגען וועגען יודישע קאלאניזאציע-טעטיגקייט אין ארץ-ישראל, די באציהונג פון דער רעגירונג צו דער דאזיגער טעטיגקייט און די אראבישע שטעלונג אין דעם ענין.

אויף א רייהע פראגען, וואס עס שטעלט איהם דער געהילף-רעפרעזענטאנט פון דער אראבישער עקזעקוטיווע, איהר סעקרעטאר אוני-ביי אבדול-האדי, ערקלערט ה' לוק, אז ער איז נישט אינפארמירט, צי די מעהרהייט פון יודישע לאנד-זידלער זענען וועגען בעקאנט מיט אגריקולטור. ה' לוק זאגט זיך אפ צו ענטפערן אויף דער פראגע, צי די רעגירונג פאווארזירט די יודישע בארען-איינקויפען. דער עדות גלויבט, אז צווישען די יודישע עמיגראנטען שטייגט איבער די צאהל פון שטאט-פראלעטאריאט די צאהל לאנד-ארבייטער. ה' לוק ווייסט אז, אז „חלוץ" הייסט בכלל פיאנער, אליין אויגס, צי עס איז א שטאטישער, צי א לאנד-ארבייטער. דער עדות האלט, אז די יודישע לאנדווירטשאפטליכע פראדוקציע איז קאסטען-טייערער, ווי די אראבישע. אבער ער ווייסט נישט, צי די יודישע איז קלענער פון די אראבישע.

אין זיינע ווייטערדיגע ערקלערונגען לייקענט ה' לוק, אז די יודישע נאציאנאלע היים זאל מוזען געשאפען ווערען מיט ריקזיכטלאזיגקייט, אויב דאס ברענגט שאדען די אראבער. עס איז אבער א פאקט, זאגט ה' לוק, אז די אלטע יודישע קאלאניעס האבען אהן ספק גורם געווען צו הויבען דעם וואוילשטאנד פון גאנצען לאנד.

אבדול האדי גיט אנצוהערען, אז דער וואוקס פון פערברעכערישקייט אין ארץ-ישראל איז א רעזולטאט דערפון, וואס פיל אראבער ווערען ענטאייגנעט דורך איבערגעגעבען זייער לאנד ד יודישע ערד אויפקויפער. ה' לוק ערקלערט, אז ביים וואקואירען די פערקויפטע ערד-שטחים האנדעלט די רעגירונג פולשטענדיג אין איינקלאנג מיט דעם פערפליכטענדען שוץ-געזעץ.

דער פארזיצענדער פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע, סער וואלטער שאו, מאכט די אנרעגונג, אז דער ארץ-ישראל-מאנדאט איבערוואכט די ציווילע רעכט פון די אראבער און שטיצענדיג זיך אויפ'ן מאנדאט, קאנען דאך די אראבער זיך שיצען געגען ענטאייגנונג.

סער באיד מעריטמען (רעפרעזענטאנט פון דער יודישער אגענץ) בעמערקט, אז דאס געזעץ זעהט פאר ענטשעדיגונג פאר עוואקואירען וועלכען עס איז לאנד-בעזיץ און די אראבער געניסען פון דעם געזעץ.

אדוו. סטאקער (רעפרעזענטאנט פון דער אראבישער עקזעקוטיווע) ערקלערט דערביי, אז מיט דעם ארטיקעל 6 פון דער א"י-מאנדאט, וואס זעהט פאר, אז די רעגירונג פערזעהען די יודען מיט ווים מען און מלוכה'שען בארען, איז בעגאנגען געווארען אן עולה לגבי די אראבער, וועלכע ווערען זאגאר אין דעם ארטיקעל נישט דערמאנט. אגב, גיט אבער באלד צו אדוו. סטאקער, האבען די יודען נים בעקומען קיין איין אקער-לאנד פון דעם שטאאטס-בארען.

אבדול-האדי בעריהרט די ערד-קויף פון קרן-קימת און וואדי האווארא (דרום פון הדרה און עמק-השרון), וואס איז איינגעקויפט געווארען דורך קאנאדער ציוניסטען פאר א מיליאן דאלאר. איצט, דערציעהלט אבדול-האדי, פרובט די פאליציי צו פערטרייבען די דארטיגע אראבער פון זייערע וואוינונגען. ה' לוק טיילט מיט, אז אן אראבישע דעפוטאציע פון טול-כרם האט וועגען דעם ענין אינטערווענירט ביי דער רעגירונגס-מאכט.

דער פארזיצער סער וואלטער שאו בעמערקט, אז די אויספארשונגס-קאמיסיע האט בעקומען א דעפעשע פון אראבער, וועלכע בעקלאגען זיך דערויף, וואס זיי ווערען פערטריבען פון וואדי-האווארא.

אבדול-האדי ערקלערט דאן, אז חוץ דעם, וואס די יודישע קאלאניעס זענען מעשטינ ביי כסדר'דיגע שווערינקייטען, ווירקען זיי מאראליש שלעכט אויף די אראבישע פעלאכען. דער קאנסערוואטיווער מיטגליד פון דער אויספארשונגס-קאמיסיע סער הענרי בעטערמאן ראט דעם אראבישען פארשטעהער צו שטעלען בעווייזען, וואס זאלען בעשטעטיגען זיינע בעהויפטונגען.

אלני-ביי-אבדול-האדי בעמיהט זיך ווייטער צו בעווייזען, דאס די יודישע איינוואנדערונג פיהרט צו א פערטייערונג פון לעבענס-קאסטען אין לאנד. ה' לוק לייענט פאר אן אויסצוג פון רעגירונגס-בעריכט פאר'ן יאהר 1927, וואס שטעלט פעסט, אז דער וואוקס פון דער איינוואנדערונג האט פערורזאכט אלגעמיינע פרייזען-שטייגערונג, הויפטזעכליך פון די אונבעוועגליכע גיטער. דער ליבעראלער קאמיסיע-מיטגליד האפקינס-מארים ציטירט אן'אנדער טייל פון בעריכט, וואס טיילט מיט וועגען א ירידה פון די לעבענס-קאסטען אויף 27%.

אין משך פון ווייטערדיגען פערהער, הויבט אן אבדול-האדי ציטירען א רעדע, וועלכע הרב הראשי קוק האט געהאלטען דעם 18 אויגוסט. דער פארזיצער סער וואלטער שאו דערלאזט נישט די רעדע. סער מעריטמאן ערקלערט, דאס היות הרב קוק וועט דאך ארויסגערופען ווערען פאר דער קאמיסיע, וועט מען ערשט דאן קענען בעריהרען די דאזיגע ארויסטרעטונג זיינע.

אבדול-האדי פרעגט ווייטער ה' לוק, צי ווייס ער וועגען די קלאגען, וואס האבען קורסירט בעת די אונרוהען, אז יודען זאלען האבען באמבארדירט דעם אמאר-מעטשעט. דער עדות זאגט, אז ער דערמאנט זיך נישט וועגען אזעלכע קלאגען. אבדול-האדי דערמאנט דאן ה' לוק, אז דער הויך-קאמיסאר האט זיך געווענדעט צו דער אראבישער עקזעקוטיווע, דאס זי זאל אפלייקענען די דאזיגע קלאגען, וואס זענען פארשפרייט געווארען צווישען די אראבער אין איראק.

אבדול-האדי רעדט די גאנצע צייט אראביש און ער ווערט איבערזעצט אין ענגליש דורך אן'אראבער. סער באיד מעריטמאן ערקלערט, אז ער איז נישט צופרידען פון דעם אראבישען דאלמעטשער און וועט דעריבער איינלאדען זיין אייגענעם אראביש-קענער, וואס זאל איבערזעצען אבדול-האדי'ס ערקלערונגען.

בעקאנטער ניו-יארקער כלל-טוער דער'הרגט דורך באנדיטען

ניו-יארק. — שמואל לעווינסאן, דער בעקאנטער פועלי-ציוניסט און כלל-טוער, 42 יאהר אלט, איז דערשאסען געווארען אויף טויט פון באנדיטען, בעת אן איבערפאל אויף זיין ביורא.

פרייטאג פארנאכט האט ער צוזאמען מיט דער קאסירערין און צוויי בוכהאלטערינס געהאלטען אין אויסצאהלען די שכירות פאר די אנגעשטעלטע. פלוצים האבען זיך בעוויזען אויף דער שוועל 2 באנדיטען מיט רעוואלווערען אין די הענד.

ווען ער האט געהערט דעם בעפעהל: „די הענד אין דער הויך", האט ער זיך א קעהר געטאן צו דער טיר, וואו עס האבען זיך געפונען 15 ארבייטער, בעת די דערשראקענע מיידלעך זענען שטעהן געבליבען פערגליווערטע מיט אויפגעהויבענע הענד. אין דעם אויגענבליק האבען ביידע באנדיטען אפגעפייערט צוויי קוילען, וועלכע האבען דורכגעלעכערט לעווינסאנ'ס פלייצעס. ער איז געפאלען טויט אין א טייך בלוט.

אפטוענדיג די בלוטיגע מלאכה זענען די צוויי רוצחים פערשוואונדען.

לעווינסאן איז געווען א גוט-בעקאנטע פיגור אין די יודישע ראדיקאלע און קולטור-טוערישע קרייזען, אנ'אנגעזעהענער מיטגליד פון דער פועלי-ציוניסטישער פארטיי און איינער פון די גרינדער פון יודיש-נאציאנאלען ארבייטער-פערבאנד.

ער האט אויך געשריבען און פערעפענטליכט א גאנצע רייהע אינטערעסאנטע ארטיקלען אויף וויסענשאפטליכע טעמעס אין דער יודישער פרעסע.

—()—

קלעמאנסא, דער „טיגער"

דער מערקווירדיגער מענש, זיין מערקווירדיג לעבען און טויט.

איך ווייס נישט ווער איז געווען דער ערשטער, וואס האט איהם דעם דאזיגען נאמען געגעבען — דער נאמען אבער איז א מערקווירדיג-שעהנער, א מערקווירדיג שטארקער... און א מערקווירדיג-צוגעפאסטער פאר קלעמאנסא'ן.

שטארק ווי א טיגער, פערביסען ווי א טיגער, געפינטעלט איז געווען זיין עטליכע און זעכציג יעהריגע וואונדערבארע פאליטישע קאריערע מיט אלערליי פאליטישע פארבען און קאלירען, ווי די פעל פון א טיגער, וואס איז בונט פון קאלירטע פלעקען —

און, ווי א טיגער פלעגט ער פלוצים אונגערווארטעט, זיך א ווארף טון אויף זיין געגנער און מיט דער שטארקייט פון ווארט, פלעגט ער איהם, פלוצים, צומאל מיט איין קלאפ דערשלאגען, פערניכטען.

אין דעם איז געווען זיין גבורה.

די גבורה פון דעם איבער-מענשען פון דער פראנצויזישער פאליטיק און שטאטליכקייט.

די גבורה פון דעם איבערמענשען פון דעם פראנצויזישען גייסט, וואס האט זיך אויסגעצייכענט, ביי אלע אנדערע, אויסער איהם, מיט לייכטזיניגקייט, גלאנץ און עלעגאנץ, אבער נישט מיט גבורה.

און אזוי איז עס געגאנגען ביז דער מלחמה, ביז דער מיט פון דער מלחמה, ווען די פערבינדעטע האבען געמוזט „בייטען די רייטפערד אין מיטען שלאכט".

און אין פראנקרייך האט מען דאן גע'טענה'ט, אז:

— אויב שוין בייטען, איז „בעסער א אלטער טיגער, איידער א יונגער שאקאל"

און מען האט דעם 75-יעהריגען טיגער פאר פרעמיער געמאכט, ווייסענדיג, אז ער איז דער איינציגער טיגער, וואס וועט וויסען ווי צו ווייזען זיינע נעגעל די צענטראלע מלוכות און פון א „טיגער" וועט ער פערוואנדעלט ווערען אין דעם פאטער פון נצחון.

און מען האט קיין טעות נישט געהאט.

דער איבער-מענש פון פראנקרייך, וואס האט אלע געטער איבערגערונט אין זיין יוגענד — אפילו דעם גאט פון מיסטעריעזען מאנגאלישען קולט, זייענדיג א „דאלאי לאמא" פון מאנגאליען און דער מיט פון דער „ערב-רפובליקאנער" פאריז — האט געזונגט:

ער, און נישט פאש.

ער, וואס האט זיך נישט אפגעשטעלט פאר קרבנות צו ברענגען צווישען די אנגעזעהענסטע פון די פראנצויזישע פאליטיקער, אויף וועלכע עס איז געפאלען נאר א שאטען פון חשד, אז זיי טראכטען פון א פרידען, איידער פראנקרייכ'ס זיג איז פערזיכערט געווארען.

און דער זיג איז זיינער געווען.

דער „טיגער" האט געזונגט און בעזונגט אויך דעם „מלמד פון וואשינגטאן", וועלכער איז געקומען צו דער פרידענס-קאנפערענץ מיט'ן טייטעל פון אידעאליסטישע אבסטראקציעס, וואס האט אנגעוויזען אויפ'ן פסוק:

א פרידען אהן זיגער, אהן בעזיגטע און אהן שאדען-ערזאץ.

דער „טיגער", וואס האט אין דער יוגענד געזעהען, ווי מען האט פון פראנקרייכ'ס צאפלדיג לייב ארויסגעריסען עלזאס-לאטרינגען, האט נישט פערבארגען זיינע נעגעל ארויסצורייסען צוריק פון דייטשלאנד'ס קערפער די דאזיגע און נאך פראווינצען.

דער אלטער טיגער האט קיין אלטקייט נישט געשפירט — און פערענדיגט זיין מיסיע פון מלחמה און פרידען איז ער זיך אוועק אין זיין רוה. זיין בלומען-גערטענדעל צו קולטיווירען, און זיינע מעמוארען צו שרייבען.

און דער טיגער האט געשריבען:

זיין מערקווירדיגער בוך „אסוארע די פאנסע" (ביי דער שקיעה פון דענקען) — איז א מערקווירדיג בוך, וואס בעשטעטיגט די קלארקייט פון געדאנק, די

(ענדע זייט 6)

בעפרייט א יוד, וואס האט דערשאסען אנ'אנפאלער צוליב זעלבסטפערטיידיגונג

גראדנא. — דעם 8. פעברואר ה.י. פארנאכט זענען די פיר היגע איינוואוינער ליובטשינסקי, בורניק, ראמאנאווסקי און מאצקעוויטש אריין אין דער רעסטאראציע פון מענדעל אינדורסקי. פאדערענדיג שנאפס און דראהענדיג צו שיסען, אויב מען וועט זיי קיין בראנפען נישט געבען. די חברה-לייט האבען זיך פערהאלטען זעהר חוצפה'דיג און ס'איז געווען קענטיג, אז זיי ווילען זיך נישט אפשטעלען פון ערפילען זייער דראהונג.

דער אנוועזענדער אהרן אינדורסקי האט דאן ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אויסגעשאסען אויף די אנפאלער. די קויל האט געטראפען איינעם פון זיי, ראמאנאווסקי'ן, וועלכער איז געווארען שווער פערוואונדעט און נאכ'ן אפפיהרען איהם אין שפיטאל איז ער דארטען געשטארבען.

אהרן אינדורסקי איז צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט, דערביי האט איהם דער אויספארשונגס-ריכטער געלאזען ביז'ן פראצעס אויף דער פריי. איצט איז דער פראצעס פארגעקומען אין היגען קרייז-געריכט.

פון די עדות-ערקלערונגען (צווישען די עדות איז אויך געווען דער פאליציי-קאמיסאר ה' יאקובאווסקי) האט זיך ארויסגעוויזען, אז די גאנצע חברה איז בעקאנט אלס אוואנטורניסטען און שלעגער און צוויי פון זיי זיצען איצט אין טורמע צוליב א רויב-אנפאל.

נעמענדיג אין אכט די אומשטענדען פון פארפאל, האט דאס געריכט בעפרייט אינדורסקי'ן.

—()—

עס ווערט געשאפען אנ'איינשטיין-ארכיוו ביי דער אוניווערסיטעט-ביבליאטעק אין ירושלים.

אויפרוף

מיט איניגע חדשים צוריק האט די גאנצע ציוויליזירטע וועלט געפייערט דעם פינפציג-יעהריגען יובילעאום פון אלבערט איינשטיין. דער יודישער קבוץ כמעט אין אלע וועלט-טיילען האט אויסגענוצט די דאזיגע געלעגענהייט אום ארויסצודריקען זייער שטאלץ און פערעהרונג פאר דעם גרויסען זוהן פון אונזער פאלק.

מיט א בעזונדערען געפיהל פון אלמוג און דאנקבארקייט קוקט אבער דער העברעאישער אוניווערזיטעט אויף אלבערט איינשטיין, וועלכער האט פאר דעם אוניווערזיטעט זעהר פיל אויפגעטאן. איינשטיין איז געווען דער ערשטער, וועלכער האט פון דער קאטעדרע פון דעם אוניווערזיטעט געהאלטען א וויסענשאפטליכען פארטראג, אויך דעם ארגינאל-מאנוסקריפט פון זיין אלגעמיינער רעלאטיוויטעטס-טעאריע האט איינשטיין אוועקגעשענקט דער אוניווערזיטעטס-ביבליאטעק.

אין דער איבערציינונג, דאס די אוניווערזיטעטס-ביבליאטעק אין ירושלים מוז ווערען די צענטראלע זאמעל-שטעלע פון אלע פובליקאציעס, וואס האבען עפיס א שייכות מיט דער שאפונג פון אלבערט איינשטיין, האט זיך געבילדעט א קאמיטעט, וואס האט דעם צוועק צו שטיצען ווי מעגליך די ביבליאטעק אין איהר דאזיגער זאמעל-ארבייט. אלץ, וואס האט נאר א שייכות צו איינשטיינ'ס שאפונג, אלץ, וואס איז געזאגט און געשריבען געווארען פאר אדער געגען זיין טעאריע, ווערט אונבעדינגט זיין זעהר אינטערעסאנט און וועט האבען א גרויסען ווערט פאר די קומענדיגע דורות.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אלע פערעהרער פון אלבערט איינשטיין, ווי אויך צו אלע פריינד פון דער ירושלים'ער ביבליאטעק מיט דער בימע שטענדיג צוצושיקען דער ביבליאטעק אלץ, וואס איז סיי שוין ביז יעצט פערעפענטליכט געווארען וועגען דער בעדייטונג און וועגען דער שאפונג פון אלבערט איינשטיין, סיי דאס וואס וועט ווערען דעם שפעטער ערשיינען: ביכער, וויסענשאפטליכע פארשונגען אדער פאפולערע דארשטעלונגען, ארטיקלען, געלעגענטליכע אדער טיי ווייזע געווידמעטע איינשטיינ'ס טעאריע, זאגאר קורצע נאטיצען, פערזאנען, אנעקדאטען א.א.וו. אין אלער ארט צייטונגען, אין אלע שפראכען און אין וועלכער ס'איז פארם. עס זענען אויך זעהר געוואונשען פארטרעטען און קאריקאטורען, בריף פון איינשטיינ'ען אדער פון אנדערע אנגעזעהענע פערזענליכקייטען, אויב זייער אינהאלט בעריהרט די פערזענליכקייט אדער די שאפונג פון איינשטיין. אין אזעלכע פאלען, ווען דעם אריגינאל איז אבסאלוט אונמעגליך איבערצושיקען ווערט געבעטען ווענינגסטענס צוצושיקען אנ'אויסצוג אדער א קאפיע.

פאר דעם קאמיטעט צו שאפען איינשטיינ'ס ארכיוו ביי דער אוניווערזיטעטס-ביבליאטעק אין ירושלים

ד"ר אברהם שוואדראן.

אלע זענדונגען ווערט געבעטען צו ריכטען דירעקט אין דער ביבליאטעק: (Hebrew University Library, Jerusalem)

מיט דער בעמערקונג „איינשטיינ'ס ליטעראטור" אדער צו דער „געזעלשאפט פריינד פון העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים" ווארשא, נזשיבאווסקא 26/28.

יודישער פילאנטראפ בויט א יודיש קראנקען-הויז אין ריגע

ריגא (י. ט. א.) דער בעוואוסטער יודישער פילאנטראפ און פינאנסיסט א. סאפאלעוויטש האט אסיגנירט 80,000 דאלאר פאר'ן אויפבוי פון א נייעם יודישען שפיטאל פון „לינת הצדק", וועלכער איז, ווי בעקאנט, מיט א געוויסער צייט צוריק עקסמיטירט געווארען פון לאקאל.

אנ'ענטשפרעכענדען ערד-שטח האט צו דעם צוועק אויסגעטיילט דער ריגער שטאט-אמט. ה' סאפאלעוויטש איז דער פארזיצער פון „קרן-היסוד" אין לעטלאנד.

א צווייטע גרויסע מתנה האט געשאנקען דער בעקאנטער ריגער נדבן ה' ברוין, וועלכער בויט איצט אויף זיין אייגענעם חשבון א געביידע פאר א קינדער-קאלאניע און אנ'אפרוה-הויז פאר דערוואקסענע.

—()—

מורא'דיגע בוי-קאטאסטראפע אין לאדז

איינגעפאלען א 4 שטאקיגער ניי-בוי אויף זשעראמסקי-גאס 65

דער יודישער בלעכער אנשעל מלאך איז דורך א וואונדערליכען צופאל געראטעוועט געווארען פון שרעקליכען טויט.

אין דער געגענד פון גדאנסקא, זשע-לאנא, ליפאווא און זאקאנטנא האט זיך געלמען נאכמיטאג ארום 3 א זייגער פלוצלונג דערהערט א מורא'דיגער קלאפ ווי א שאס פון צעהנדליגער הארמאטען. די מענשען אויף דער גאס האט ארומ-געכאפט א פאניק, און די געוואלדען און געשרייען זענען געגאנגען ביז צום הי-מעל. מען האט געמיינט, אז'אויפרעים, אנדערע האבע גוועזאגט אנ'ערד-ציטער-ניש. אבער באלד האט מען זיך דער-וויסט די אמת'ע סבה פון דעם פערטווי-בענדען קלאפ. א פיער שטאקיג הויז איז איינגעפאלען.

דאס הויז געפינט זיך אויף זשעראמ-סקא-גאס 65. דאס איז א רויה-בוי פון א פיער-שטאקיג הויז, וואס מ'האט אנ-געהויבען צו בויען מיט א פאר חדשים צוריק און אונצט האט מען שוין געהאל-טען בײם דאך. צום גליק האט די מורא'-דיגע קאטאסטראפע נישט געברענגט מיט זיך קיין קרבנות. די מויערער האט-

בען עהערגעלמען געהאט פערענדיגט די ארבייט, א מאגיסטראט קאמיסיע האט אפגענומען דאס הויז, ערקלערט, אז אלץ איז אין בעסטען ארדנונג און די ארביי-טער זענען שוין נעלמען צוליב דעם נים געקומען צו דער ארבייט, אויף דער בוי זענען איבערגעבליבען בלויז 3 פוילישע מויערער און דער יודישער בלעכער אנ-שעל מלאך מיט זיין שותף יונה, וועלכע האבען געארבייט אויפ'ן דאך און על פי נס זענען די דאזיגע מענשען געראטעוועט געווארען פון א שרעקליכען טויט.

אנשעל מלאך דערצעהלט, אז א פאר מינוט פאר דער קאטאסטראפע איז ער נאך געשטאנען רוהיג אויפ'ן דאך און פערלעגט די פאפע, מיטאמאל האט א ווינד איהם אראפגעריסען דאס היטעל פון קאפ און עס אראפגעשלײדערט אויף דער ערד, און אט דער ווינד איז געווען זיין גוטער מלאך, וואס האט איהם גע-ראטעוועט פון טויט. ער איז אראפ פון

דאר אויפהויבען דאס היטעל, און אין דעם מאמענט, ווען ער מיט זיין שותף האבען זיך געפינען אויפ'ן הויף, האט זיך דערהערט דער שרעקליכער קלאפ און די שטארקע פיער שטאקיגער מויער איז פערוואנדעלט געווארען אין א שרעקליכע חורבה, פון א בארג צובראכענע ציגעל אויסגעמישט מיט צוגויפ-געדרעהטע קרום-אויסגעבויגענע שינעס און צוברא כענע בעלקעס.

די דריי פוילישע מויערער וועלכע האבען צו דער רעגטער צייט דערהערט דעם רויש פון די ציגעל, וואס דאס גע-ניטע אויער פון מויערער דערקענט שוין די סכנה, זענען זיי שנעל אראפ פון דעם בוי און צו דער רעכטער צייט זיך גע-ראטעוועט.

וויל אין מאמענט, ווען זייער פוס האט נאר בעטרעטען די ערד פון'ם הויף, זענען זיי פערטויבט געווארען פון'ם מו-רא'דיגען הולך און טרייסעל פון דער ערד.

אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע איז תיכף אנגעקומען די פארשטעהער פון דער געריכטס-מאכט און די פאר-שטעהער פון דער פאליציי מיט א גרע-סערע אפטיילונג פאליציאנטען, וועלכע האבען ארומגעצוימט דאס ארט פון דער קאטאסטראפע. אבער אין מאמענט, ווען די פארשטעהער פון דער מאכט האבען אויסגעפארשט די סבית פון דער קאטא-סטראפע האט זיך פלוצלונג דערהערט א צווייטער, געוואלדיגער קלאפ. דאס איז איינגעפאלען די צווייטע העלפט פון'ם רוזונגען בלאק: הויז, פון דעם גאנצען רוזונגען בנין זענען נאך איבער-

געבליבען די צוויי זייטיגע ווענד, וואס האבען געפאלט דעם שרעקליכען איינ-דרוק. דאס הויז געהער צו א געוויסען יצחק ישרזאלימסקי, וועלכער איז דורך דער מורא'דיגער קאטאסטראפע בדיל הדל געווארען. ישרזאלימסקי האט אי-בערגעגעבען דאס הויז צו בויען דעם איג זשיניער אנטאני בעגאלא און דעם בוי-מייסטער — קאזשימיערזש נאווויצקי פאמארסקא 10.

* * *

(§) אין דער צייט, וואס דא, אויף דער זייט זשעראמסקי-גאס, וואו עס איז פארגעקימען די שרעקליכע קאטאסטרא-פע, איז נאך אלץ מעהר אדער ווייניג צו-געגאנגען אין ארדנונג האט זיך אויף יע-נער זייט פון'ם הויז, אויף דער ליפאווא אפגעשפילט מורא'דיגע סצענעס די איינ געפאלענע רויה-בוי, גרענעצט זיך מיט א צוויי שטאקיג הויז אויף דער ליפאווא. אין דעם הויז געפינט זיך דער שלאסער-ווארשטאט און ארנער'ס מאשינען-פא-בריקעל. ווען די ארבייטער פון דער פא-בריק האבען דערהערט דעם פורכטער-ליכען קלאפ, זענען זיי בשום משוגע געווארען פאר שרעק. אין פאבריק האבען זיך מיט א געוואלטיגער קראפט א שאט אריינגעגעבען א מאסע ציגעל און שטיינער פון דעם איינגעפאלענעם הויז, און פערניכטעט די מאשינען פון'ם ווארשטאט. די ארבייטער האבען געמיינט, אז דאס הויזעל, וואס אין און זיי שטער בהלה געלאפען ארויסלויפען פון דער פאבריק, דערביי זענען פארגעקומען מורא'דיגע סצענעס, איינער האט גע-

טראטעוועט אויפ'ן צווייטען, וועלענדיג אזוי ארום פריהער קומען צום ארויס-גאנג. אין א פאר מינוט ארום, ווען זיי האבען זיך דערוויסט די אמת'ע סבה פון דעם קלאפ און די ציגעל האבען שוין אויך אויפגעהערט אריינצופאלען אין פאבריק האבען זיך די ארבייטער בערו-היגט און צוריקגעשטעלט צו דער אר-בייט. אבער, ווען עס איז איינגעפאלען די צווייטע העלפט פון'ם הויז און עס האט זיך אנגעהויבען אריינצושיטען אין פאבריק א נייער האגעל פון ציגעל און שטיינער, זענען די ארבייטער שיער נים ווילד געווארען פאר שרעק, און אנגעהויבען אנטלויפען בראָכעגדיג אלץ, וואס זיי האבען בעגעגענט אויפ'ן וועג. איינער פון די ארבייטער האט זיך דערביי אפ-געשיילט די גאנצע הויט פון דער האנד.

ערשט שפעטער איז אנגעקומען פאָ-ליציי און צוריקגעשטעלט דארט די ארד נונג. די מאכט פיהרט אויצט אנ'אויס-פארשונג וועגען דער סבה פון דער קא-טאסטראפע.

פארפאלע

אויטאבוס צושמעטערט א יודישע פוהר, דער פוהרמאן ווערט פערוואונדעט

(וו) אויף דער פוהר פון'ם פורמאן יעקב לאטא פון פיעטריקאוו, וועלכע איז נעכטען געפאהרען קיין טושין, איז אנגעפאהרען אנ'אויטאבוס. פון צוזאַ-מענשטויס איז צושמעטערט געווארען דער וואגען, און דער פורמאן — שווער פערוואונדעט. דעם פערוואונדעטען האט מען איבערגעפיהרט אין שפיטאל קיין לאסק. נעגען שאפער איז צוזאמענגע-שטעלט געווארען א פראטאקאל.

* * *

דאס דינסטמיידעל אנרישא זילבער-מאן, וועלכע דינט אויף קאנסטאנטינער 18 איז נעכטען, גערענדיג אויף די טרעפ געפאלען אין חלשות און זיך צובראכען א פוס. די פאגאטאווע האט איהר ער-טיילט הילף און זי איבערגעלאזט אויפ'ן ארט.

מעטריקעס און טויט-שיינען פאר רעליגיאנסלאזע.

(§) דער לאדזער פריידענקער-פעראיין האט בעקומען א מיטיילונג אז דאס אינער-מיניסטעריום האט אין פרינציפ גארנישט געגען ארויסגעבען מעטריקעס און טויט-שיינען פאר רעליגיאנסלאזע יי-דען. די דעפיניטיווע ערלעדיגונג פון דעם ענין איז צוערווארטען בקרוב.

צום טויט פון ר' סענדער דישקין ז"ל

די ידיעה וועגען טויט פון אנגעזעהע-נעם לאדזער בירגער, ר' סענדער דישקין ז"ל, וועלכער איז נעכטען געקומען צו קבר ישראל אין ירושלים, וואו ער האט געוואוינט דאס לעצטע יאהר צוזאמען מיט זיין טאכטער און איידעם. האט אין לאדז איבערגעלאזט א שטארקען רושם, בעזונדערס אבער אין דער לאד-זער ישיבה, וואס איז געגרינדעט גע-ווארען דורכ'ן נפטר און טראגט ער-היום זיין נאמען.

די ישיבה „תורה חסד" איז געגרינ-דעט געווארען אין יאהר תרס"ט דורך דעם נפטר און דורך איהם אליין אויס-געהאלטען געווארען א ריהע יאהרען. די ישיבה האט אין משך פון איהר עקזיס-טענץ אויסגעשטעלט מויזענדער בני תורה און תלמידי חכמים, צווישען זיי רבנים און בעוואוסטע אנשי מעלה.

אט דאס איז דער גרויסער און שווע-רער מאנומענט, וואס דער נפטר ז"ל האט זיך אליין געשטעלט און געבויט ביי זיין לעבען.

אין צווייטען פון טרויער זענען אלע געשעפטען און דאס ביורא פון דער אס-ציען-געזעלשאפט „ס. דישקין" אין לאדז נעכטען א גאנצען טאג נישט געווען טע-טיג (היינט ווערען די געשעפטען געעפ-פענט).

די טרויעריגע ידיעה וועגען טויט פון ר' סענדער דישקין ז"ל איז ביז איצט נאך נישט דערגאנגען צום פערשטאר-בענעם'ס איידעם, דעם בערימטען יודישען געלעהרטען, פראפ. ד"ר העלער, דעם גרינדער פון „בית-המדרש-העליון" אין בערלין. פראפ. העלער געפינט זיך איצט אויפ'ן ים, אויף זיין רייזע קיין אמעריקא.

דעלעגאציע פון לאדזער בעקריי-בעזיצער אין אינערן-מיניסטעריום

וועגען דער פרייז-העכערונג פון געבעקס

(—) צוליב דער ביז-איצטיגער איני-געלונגענער אקציע פון די לאדזשער בעקע-ריי-בעזיצער צו העכערען די פרייזען פון ברויט און זעמעל, — וואס דער מא-גיסטראט האט שוין איינינגע מאל אפ-געווארפען — האט דער יודישער בעקער צעך אין לאדז (ווסכאדניא 57) ארויס-געשיקט קיין ווארשא א דעלעגאציע אין די פערזאנען פון סטארשי פאזנאנסקי און געהילף פינגערהוט, וועלכע וועלען צוזאמען מיט א דעלעגאציע פון דער האנדווערקער-צענטראלע אינטערוועניר'ן וועגען דער פרייז-העכערונג פון געבעקס בײם אינערן-מיניסטער. די לאדזשער בע-קער האבען אין שייכות דערמיט אויס-געארבייט אנ'אויספיהרליכען מעמאריאל

א אויסלענדישער פאס זאל קאסטען 100 זל.

פאדערט די לאדזער האנדעלס-קאמער

(§) די לאדזער האנדעלס-קאמער פער-נעמט זיך איצט מיט'ן ארויסארבייטען א מעמאריאל צום פינאנץ-מיניסטעריום וועגען פערקלענערען די פרייזען פאר אויסלענדישע פעסער. קודם כל פער-לאנגט די האנדעלס-קאמער, אז אנ'-אויסלענדישער פאס אויף מעהרערע רייזעס זאל קאסטען נישט מעהר ווי 100 זל. א חוץ דעם וועט געפאדערט ווערען צו מאכען א הנחות פאר סוחרים און אינדוסטריעלער בײם ארויסנעמען אויס-לאנדס-פעסער.

לאדזער „ארט"

בדעה צו העלפען די יודישע האנדווערקער צוגרייטען צו די עקזאמענס

(:) צוליב דעם, וואס מיט'ן אנהויב פון יאהר 1930 ווערט אקטועל די פרא-גע פון האנדווערקער-עקזאמענס, וואס איז א לעבענס-פראגע פון אלע יודישע בעלי-מלאכות, איז ביי דער פערוואלטונג פון לאדזער „ארט" אנגענומען געווארען א בעשלוס אונטערצונעמען א ברייטע אקציע צו העלפען די יודישע האנדווער-קער אין לאדז זיך צוגרייטען צו די רא-זינגע פערפליכטענדע האנדווערקער-עקזא-מענס.

וועגען דעם האט לאדזער „ארט" בדעה צו רופען א ספעציעלע קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פון פארשטעהער פון מעה-רערע יודישע האנדווערקער-ארגאניזא-ציעס אין אונזער שטאט. די קאנפערענץ וועט אנצייכענען דעם פלאן פון דער טעטיגקייט.

נישט בעשערט געווען קיין גליקליכער טאג

(:) נעכטען ביז 3 אזייגער נאכמי-טאג איז אין דער לאדזער ראבינאט-קאנצעלאריע, ווי אויך אויפ'ן בית-עלמן געווען א שמחה: ס'איז נישט גע-ווען קיין איינציגע לויה דעם גאנצען טאג. אין לאדז איז דאס א גרויסע זעל-טענהייט. אבער 3 א זייגער נאכמיטאג פאלט אריין אין ראבינאט-קאנצעלאריע א יוד פון זדונסקא-וואליא, וועלכער האט געבראכט קיין לאדז א 5-יעהריג מיידעל, א קראנקעס אויף שארלאך, און אין לאדז איז עס אפגעשטארבן. ממילא האט עס אין לאדז געמוזט קומען צו קבורה.

נישט בעשערט געווען לאדש אין טאג אהן א לויה.

מיליטער-ביכלער

פאר רעזערוויסטען פון 1906

(§) דער פ. ק. א. פון לאדז און פאָ-וויאט וועט אין דער נאהענטסטער צייט פונאנדערשיקען אויפאָדערונגען צו די רעזערוויסטען פון 1906 און עלטערע יאהר גענגע, וועלכע האבען היינטיגס יאהר געענדיגט דאס מיליטער-דינסט,— אז זיי זאלען קומען אפנעהמען די מי-ליטער-ביכלער. אלע בעמיהונגען וועגען בעקומען די מיליטער-ביכלער פאר'ן דערהאלטען די דאזיגע מעלדונגען, וועל-לען בלייבען אהן ערפאלג.

פערגעוואלדיגט א 12-יעהריג מיידעל

דערנאך שניידט זיך דער אויסוואורף אויף דעם בויך מיט א מעסער

(ח) אין דארף סקאמלין הינטער לאדז איז נעכטען פארגעקומען אנ'אונערהער-טער, שוידערליכער פאל.

דער פויער סטאניסלאוו כאלופטשינ-סקי איז אהיימגעגאנגען טויט-שכור פון שענק. ווען ער איז שוין געווען נעבען זיין הייזעל, האט ער בעמערקט די 12-יעהריגע סטעפאניא ק. א מיידעל פון זעלבען דארף. מיט גוטע רייד-רעדעלעך, אז ער וועט איהר געבען צוקערקעס האט ער דאס קינד אריינגענארט אין סטאדא-לע און זי דארט פערגוואלדיגט, דערצו האט ער זי נאך מערדערליך צושלאגען. אפשטענדיג די דאזיגע נידערטרעכטיגע געמיינהייט, איז דער פויער אריין צו זיך אין שטוב, אבער דא האט ער בעקו מען געוויסענסביסע, אדער צוליב מורא, האט ער גענומען א שארף מעסער און מיט איין שניט זיך אויפגעשפעטען דעם בויך פון אויבען ביז אראפ, אז די גע-דערים זענען ארויסגעפאלען אויף דרויסען.

ווען די פויערן פון דארף האבען זיך דערוואוסט, וואס זייער שכן האט געטון מיט דעם יונגען מיידעלע סטעפאניא, זע-נען זיי אריין צו איהם אין שטוב, און טרעפענדיג איהם אינ'ם גוסס'ן צוי-שטאנד, מיט'ן אויפגעשניטענעם בויך אויף דער ערד, האבען זיי איהם געוואלט פערפייניגען אין די לעצטע מינוטען פון זיין לעבען. די מעהר מיושב'דיגערע האבען עס אבער נישט דערלאזט, און א גוסס'ן צושטאנד האט מען דעם אויס וואורפליכען זעלבסטמערדער אפגע-פיהרט אין שפיטאל אריין.

געמיינזאמער פאליטישער מיטינג אין לאדז

פון פ. פ. ס., דייטשע ארבייטס-פארטיי און „בונד"

אויף דעם קומענדיגען זונטאג, 10 פריה ווערט דורך די לאדזער פ. פ. ס., דייטשע ארבייטס-פארטיי און „בונד" ארגאניזירט אין „פילהארמאניע" זאל א גרויסער געמיינזאמער פאליטישער מי-טינג, געווידמעט דער איצטיגער לאגע אין פוילען, דער קאנסטיטוציע פון 17. מערץ און די פראיעקטען צו ענדערן די קאנסטיטוציע.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע זאל — נארוטאוויטש 20 —

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן

לעצטע פארשטעלונגען פון אונזערע בעליבטע געסט און אמעריק. קינסטלערין

בערטא זאסלאווסקא

מיט'ן אנטייל פון די אנגאזשירטע ארטיסטען

שלמה הערשקאוויטש און לעאן געטליבערמאן

פרייטאג, דעם 29-טען שבת, דעם 30-טען זונטאג, דעם 1-טען 9 אווענט.

פרעמיערע!! צום ערשטען מאל אין לאדז פרעמיערע!!

דער לעצטער שלאגער וועלכער האט איבעראל דעם גרעסטען ערפאלג מיט געזאנג און טענץ

די פרוי פון גאס

אין 4 אקטען פון האנס מילער בעארבייט און דעזשיסירט פון רודאלף זאסלאווסקי

הויפט-ראלען: אנא — זאסלאווסקא מוזיקער — געטליבערמאן פראנץ — הערשקאוויטש

בעמערקונג: פאר קינדער פערבאטען

שבת, 4 נאכמיטאג צו ביליגע פרייזען פון 1 ביז 2.50

די שטארק אויס-געגנומענע פיעסע קינדער פערגעסט אייך נישט

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון קאלמאנאוויטש

הויפט-ראלען: יעטי—זאסלאווסקא לואי — געטליבערמאן חיים יענקעל — הערשקאוויטש

מאנטאג ד. 2-טן 9 אוו. גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50

די ליבלינגס-פיעסע פון לאדזער פובליקום — דער גאלדענער שידוך

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון מ. שווארץ

הויפט-ראלען: ליזא — זאסלאווסקא האפמאן — געטליבערמאן פיליפ — הערשקאוויטש.

עס נעמט אנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, מאכאראווסקי, ניהויז, פאלאנסקי און ראקאוו.

אדמיניסטראטאר—מ. ארנוואלד, מוזיקאלישע לייטונג—ל. זעלמאן.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע טעטיג היינט דאנערשטאג.

(—) היינט דאנערשטאג דעם 28 וועט אויף פאמארסקא 18 זיין טעטיג די צו-גאב-פאבאר-קאמיסיע פאר די יאהרגענג 1888 און 1908, וועלכע זענען ביז איצט נאך נישט געשטאנען פאר דער פאבאר-קאמיסיע. צו דער צוגאב-קאמיסיע דאר-פען זיך שטעלען די פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13, 14. קאמיסאריאט, וועלכע האבען דערהאלטען אויפפאדערונגען פון דער שטאט-סטאראסטווע.

די לעצטע אונגליקספאלען מיט סאמאכאדען

ווייזען דערויף, אז יעדער מענש זאל פון אונגליקספאל זיך פערזיכערן, און דאס קאסט פון א סומע אויף Zł. 10.000

— א גאנץ יאהר נישט מעהר ווי —

Zł. 12.50 gr.

גענעראל-רעפרעזענטאנץ פון די פערזיכערונגס אקצ. געזעלשאפט „VITA"

לאדז, נארוטאוויטשא 40, Telefon 2.13-98

ווי די לאדזער טעקסטיל-סחורות ווערען עקספארטירט.

דער גרעסטער אפנעמער איז דערווייל רומעניע.

(§) אין חודש אקטאבער זענען פון לאדז עקספארטירט געווארען פאלגענדע טעקסטיל-סחורות: ווייסע בוימוואל-סחורות פאר 53,543 זל., קאלירטע בוימוואל-ארטיקלען — פאר 3,980 068 זל. האלב וואלענע אויסארבייטונגען פאר 808,579 זל., וואלענע סחורות פאר 1476,869 זל. ליגאניע-גארן פאר 422,263 זל., קאמ-גארן פאר 439,665 זל. סך-הכל האט דער עקספארט פאר'ן חודש אקטאבער בעטראפען די סומע פון 6,947,753 זל. אין סעפטעמבער האט דער לאדזער עקספארט בעטראפען נאר 6,510 500 זל. אלזא, דער עקספארט האט זיך פער-גרעסערט טיילווייז.

דערביי זענען די לאדזער טעקסטיל-אויסארבייטונגען ארויסגעשיקט געווארען קיין רומעניען, רוסלאנד, כינע, יאפאן, ענגלאנד, עסטרייך, אונגארן, יוגאסלאוו-יען, טערקיי, פערסיען, פאלעסטינא, צמפריקא, דרום-אמעריקא, דייטשלאנד, אפריקא, ליטע א. א. דער לאדזער גרעסטער אפנעמער איז דערווייל רו-מעניע.

ראפינירטער שווינדלער

„נאבי'ערעט" א קויהלען-יודינע אויף 50 זל.

אין לאדז האבען זיך ווידער געיאווען שווינדלער, וועלכע האבען אויסגעפינען א נייעם מיטעל „אנצוקריגען" לייכט-גלויביגע מענשען.

נעכטען פארמיטאג איז אין דייכעס'ס קויהלען-סקלאד פון זאוואדזקא 43 געקו-מען א יונגערמאן קויפען קויהלען. דער קונה האט פערפיהרט א שמועס מיט דער פרוי דייכעס, וואס עס מאכט דער קראנ-קער פאן איהר ער, וועלכער דאקטאר עס בעהאנדעלט איהם א.א.וו. הגם די פרוי האט איהם נישט געקענט, האט זי אנגע-נומען, אז ער איז מסתמא איהר מאנ'ס בעקאנטער. הײנטענדיג ליפערן אין זיין וואוינונג אריין 2 קערץ קויהלען, האט דער יונגערמאן פערלאנגט א רעשט פון 100 זל.. פרוי דייכעס האט נאך נישט געהאט אזא סומע. דער יונגערמאן איז אוועק אויסטוישען דעם הונדערטער, אבער ער איז גיך צוריקגעקומען, באשר ער האט נישט בעקומען אויסגעטוישט דעם הונדערטער. דערויף פרעגט ער, צי וועט קאנגען געטרויען דעם קריסט, וועלכער וועט איהם אפטראגען די קויה-לען אהיים א 50-זלאטי-שטיק, וואס ער האט איבערגעלאזט זיין דינסט. די יודי-נע האט געזאגט, אז דעם קריסט וועט ער גאנץ דרייסט קאנען געבען פאר איהרעט-וועגען די 50 זל. דערביי האט פרוי דיי-כעס דעם יונגענמאן אריינגעצעהלט אין האנד אריין א רעשט 34 זל. בתנאי, אז דער קריסט זאל איהר ברענגען די 50 זל. דער קריסט האט גענומען א האלבע קערץ קויהלען און דער יונגערמאן איז מיט איהם מיטגעגאנגען. צוקומענדיג צום הויז זאוואדזקא 34, וואס האט גע-זאלט זיין דעם קונה'ס וואוינארט, האט דער פויער שוין נישט געזעהן געזעהן זיך דעם יונגענמאן, וועלכער האט איהם גע-זאלט אהיימפיהרען צו זיך און איהם גע-בען די 50 זל.. בהיפתינו האט דער קריסט צוריקגעטראגען די האלבע קערץ קויהלען צו דער סוחר'טע, וועלכע האט זיך ארומגעזעהען, אז זי איז געפאלען א קרבן פון א ראפינירטען שווינדלער.

א מורא צו פאהרען אויף טראמוויען

מען קאן נאך עלעקטריזירט ווערען

(ט) צוליב דער שלעכטער איזאלאציע די לאדזער טראמוואיען טרעפט אפט די פאסאזשירען, וואס לאפען זיך אן דער די האנדהאבעס, ביים אריינזעצען און טראמוואי, דערפיהלען פלוצלונג שטויס פון דעם עלעקטרישען שטראם אזוי ווי דאס קאן אמאל ברענגען צו א אומגליק, האט דער מאגיסטראט ארויסגעשיקט א בריף צו דער טראמוויי-דירעקציע, אז עס זאל גemאכט ווערען א נעהעריגע איזאלאציע.

לאדזער יודישע פליישער

זאגן ז מאגיסטראט-בעשלוס אפצושאפען די מאנטאג-שחיטה.

פערזאמלונג אין פליישער-פעראיין, פיעטריקאווער 24.

(—) אונטערן פארזיץ פון ה׳ ב. גרינבערג איז און אינגענעם לאקאל אויף פיעטריקאווער 24 פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון יודישען פליישער פעראיין.

אויף דער פערזאמלונג איז צווישען אנדערען אויך בעריהרט געווארען די פראגע וועגען דער שחיטה, וואס קומט פאר מאנטאג פארטאג׳ס. די דאזיגע שחיטה האט דער מאגיסטראט בדעה שוין אפצושאפען מיט׳ן מאטיוו, אז די בעפעלקערונג קאן ווינטער עסען מאנטאג פלייש פון דער פריטאג׳דיגער שחיטה. צוליב דעם איז אנגענומען ה׳ גרינבערג׳ס רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט געזאגט, אז פלייש פון דער פריטאג-מאנטאג-שחיטה קאן מאנטאג שוין נישט פערקויפט ווערען אלס גלאט-כשר, מ׳דארף עס אפגיסען. א חוץ מזה וועלען צוליב׳ן אפשאפען פון דער מאנטאג-שחיטה ליידען נישט בלויז די יודישע קאנסומענטען, וועלכע וועלען מוזען עסען אלט פלייש, נאר דערמיט וועט אויך געטון ווערען א גרויסע עולה פאר די פליישער.

די רעזאלוציע איז איבערגעשוועזן געווארען דעם מאגיסטראט.

אויף דער פערזאמלונג איז אויסגעשטעלט געווארען א נייע פערוואלטונג.

6 חדשים ארעסט

פאר בעהאלטען די אפגעשריבענע זאכען פאר׳ן קאמארניק

(§) אין שטאטישען געריכט איז נעכטען בעטראכט געווארען דער פראצעס פון א געוויסען פערדינאנד זובערט, א דראזשקע-יונג, וועלכער ווערט בעשולדיגט. אז ער האט בעהאלטען די שמוגעלזאכען פאר׳ן קאמארניק, כדי נישט צולאזען מאכען אויף זיי א ליציטאציע, הגם די זאכען זענען שוין געווען פון פריהער אפגעשריבען. אזעלכע עבירות איז שוין זובערט בעגאנגען 6 מאל. דאס געריכט האט איהם פערורטיילט פאר יעדער עבירה בעזונדער צו 1 חודש, צוזאמען, אלזא, 6 חדשים.

זיין פרוי, וועלכע האט זיך אונטערגעשריבען צו היטען די זאכען, איז בעשטראפט געווארען פאר יעדען מאל אויף 7 טעג, צוזאמען אויף 42 טעג.

זונטאג טאר מען נישט באקען קיין ברויט

ליוסטראציע פון ארבייטס-אינספעקטאריאט איז די בעקערייען

(§) דער ארבייטס-מיניסטער האט ארויסגעגעבען אן ערקלערונג, אז לויט די עקזיסטירענדע פארשריפטען איז פאר באטען אויסצובאקען ברויט אין זונטאג. ראשגען מעג מען אבער אין זונטאג מאכען אלע פארבערייטונגען צום באקען דהיינו קנעטען און ראשטשינען דאס טייג. מען דארף אבער פריהער מעלדען אין ארבייטס - אינספעקטאראט וויפיל מענשען עס זענען בעשעפטיגט ביי דער ראזינער ארבייט.

אין די נאהנטסטע טעג וועט ארגאניזירט ווערען א שטרענגע קאנטראל אין די בעקערייען צו זיי זענען נישט אמאל מחלל זונטאג און באקען אוים ברויט. די וואס מען וועט כאפען ביי דער „עבירה" וועלען צוגעצויגען ווערען צו פערענטווארטליכקייט און עס וועט זיי דראהען א שטראף ביז 1000 זל.

קלעמאנסא, דער „טיגער"

(ענדע פון ז״ט 3)

ליטעראטור פון סטיל, די מערקווירדיגע איינגעארטיגקייט און פילאזאפישע רוהיגקייט פון זיין געדאנקען-גאנג.

אין דער עלטער פון עפליכע און אכציג יאהר קאן אזוי שרייבען און דענקען נאר אן׳אויסערגעוועהנליכע פערזענליכקייט.

אין דער פאטריארכאלישער עלטער איז „זיין אויג נישט טונקעל געווארען", זיין כח נישט אפגעשוואכט געווארען, און זיין בוך איז נאך א בעשטעטיגונג פאר׳ן אלטען תלמוד׳ישען זאג, אז:

— תלמידי חכמים, וואס מעהר זיי ווערען עלטער, אלץ מעהר מיושב׳דיגער ווערען זיי!!

און יאהר נאך יאהר, אין דער שטילער רוהיגקייט פון זיין היים און פון זיין ארבייטס-צימער, איז זיך געזעסען דער זקן קלעמאנסא, א פערגעסענער טיגער, האט געקוקט מיט זיין נישט טונקעל ווערענדיג אויג אויף פראנקרייך דער פאליטישער, וואס האט בעשאפען דאס קלוגע ווערטעל: „לע פאליטיק ס׳עט און וויל אפער" (די פאליטיק איז א מיאוס׳ער ענין) — און געשוויגען, און געשריבען:

בילבער מעמוארען, בילבער וועגען דער געשיכטס-פילאזאפיע פון דער לעצטער צייט און א בוך וועגען דעם גענעראל פאש.

די יאהרען זענען געגאנגען און די צייט האט ווי פערלוירען די שליטה איבער זיין עלטער. און אט האט שוין אפגעקלאפט 88 יאהר.

דער „טיגער" איז פון זיין יונגער יוגענד געוואוינט צום קאמף — און ער גיט זיך נישט אונטער אזוי גיך אפילו דעם טויט.

דער טיגער קעמפט פאר זיין לעבען און קעמפט ווי א טיגער.

מיט א הארץ-אטאקע; געמענדיג איינשפריצונגען פון קאמפער צו שטארקען דאס הארץ און עטעמענדיג מיט זויערשטאף צו פערלייכטערן די ארבייט פון די לונגען און דעם בלוט-וועקסעל — אבער מיט א קאפ א קלארען, איז דער אלטער, שוין נישט איינמאל פערוואונדעט-געווארענער טיגער געזעסען און געארבייט.

עס איז געווען דער לעצטער קאמף, וואס דער „טיגער" האט געפיהרט — עס איז אבער געווען דער שענסטער, דער אומפאזאנטסטער קאמף.

און לייענענדיג די טעלעגראפישע ידיעות וועגען דעם, ווי אזוי דער טיגער האט געקעמפט מיט זיין קראנקהייט און מיט זיין עלטער, איז מיר קלארער געווארען די לעגענדע פון תלמוד, און וועלכער עס ווערט געשילדערט דער טויט פון דוד המלך:

„ער איז געזעסען און האט געלערנט. און דער מלאך המות האט קיין שליטה איבער איהם נישט געהאט. און ער האט אויף איין מאמענט נישט אויפגעהערט זיין לערנען. און דער מלאך המות איז געשטאנען ביי דער טיר און האט נישט געקאנט ארויפגעהן צו איהם. האט ער אנגעהויבען קלאפען מיט די צווייגען פון בוימער אין גארטען — און דוד האט אויף א ווייליגע איבערגעריסען דאס לערנען און האט זיך געלאזט צו דער טרעפ, א קוק טון, ווער קלאפט עס — און אויף דער טרעפ געהענדיג איז ער טויט געפאלען".

י. מ.

—0—

אנ׳אבלאווע איבער די אונלעגאלע טאנץ-שולען

(§) די פאליציי האט נעכטען צוזאמען מיט די פארשטעהער פון די טאנץ-לעהרער פעראיין דורכגעפיהרט א קאנטראל איבער די הייזער, וואו עס איז אנגעוויזען געווארען, אז עס געפינען זיך דארט נישט קאנצעסיאנירטע טאנץ-שולען.

עס איז צוזאמענגעשטעלט געווארען פראטאקאלען איבער חנה ראזענבאך, זאוואדזקא 4, איבער בן ציון קרייצער, פיעטריקאווער 21 און איבער קאלינסקי אל. I. מאי 29. ביי אלע האט מען געטראפען עטליכע צעהנדליג דאמען און הערען, וואס האבען זיך געלערנט טאנצען.

שויז! שויז! נאר א פאר טאג! טיילט אונז פון דעם מאנומענטאלסטען פילם פון די וועלט די לעצטע בלוטיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל.

נאך א פאר טעג געדולד! אין קינא „CZARY"

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.

היינט פרעמיערע!!!
„די טענצערין" — פון מאסקווא —
אין דער הויפט-ראל: דאלארעס דעל ריא
צום אויביגען בילד איז אנגאזשירט א רוסישער כאר.
דער נאהנטסטער פראגראם:
„דער שמייכעל פון גורל" מיט יאדוויגא סמאסארסקא.

פריוואט
טאנץ-שולע
פון די נייעסטע טענץ
דיפלאמירטער לעהרער י. ווינטרויב
נעמט אן איינשרייבונגען אויף איינצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאמפלעטען יעדען טאג פון 10 פריה ביז 10 אווענד
קילינסקעגא 44
2-טער הויף פארטער.
די לעקציעס קומען פאר אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון י. ווינטרויב און אסיסטענטען.

פעהיגע שטיקערינס
אויף עלעקטרישע און האנד-מאשינען ווערען פין זאפארט געזוכט ליפאווא 83 דער פארטער וועט אנווייזען. 5697

די טעלעפאן-נומערן
פון „לאדזער טאגעבלאט"
זענען איצט
10057 ,10047

גענען בעלוינונג
פאהרענדיג ד. 23. נאוועמבער מיט׳ן צוג, וואס געהט אפ 4.30 אווענד קיין ווארשא איז פערלוירען געווארען א שיפס-קארטע אויפ׳ן נאמען אידא געגדעלמאן ווי אויך 4 וועקסלען: 1) 80 זל. אויסשט. א. יאכניק, 2) 100 זל. זשירא זשוניוק, 3) 100 זל. זשירא מ. געגדעלמאן, 4) 50 זל. זשירא יחזקאל קארן, ווסכאדניא 57, צאהלבאר ד. 5/2 1930. די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג. אלע בעווארענישען זענען פארגענומען געווארען. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג פון 50 זל. אפצוברענגען פאלודניאווא 42, צו י. ליפשיץ.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
נעמט אן טעגליך פון 4 ביז 7 נאכמיטאג
Pl. Dąbrowskiego 2, tel. 143-94

כי יהי׳ ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט!!!
זאלסטו גלייך קומען צו לויפען
אין רעכטסקאנסולענטען ביורא צו ה׳ מאנעלא
17 פיעטריקאווער 17
טעלעפאן 48-79
וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעק, אדוואלאניעס, קלוזולעס, זאפעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען שותפות-אקטען וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג
מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17.

א רוטינירטער ביטע-שרייבער
(מיט א שעהנער האנד-שריפט) מיט קויציע, זוכט א בעשעפטיגונג אין א ביורא, באנק און הייזער אויף אדמיניסטראציע. עס קען אויך זיין אויף שעה׳ן אפערטען אין „לאדז. טאג." אונטער „100 K"

Dr. Niewiażski
אויף אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 מיטאג און פון 5—9 אווענד. ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען. פאר דאמען ספעציעלער ווארטע-זאל.

לאנגיעהריגער
געריכטס-סעקרעטאר
שרייבט און ערלעדיגט
אלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעט פון פוילען.
גוטער ספעציאליסט אין אלע מיליטער-ענינים.
רעכטס-קאנסולענט ב. מאן,
פעטריקאווער 10 אין הויף רעכטער איינגאנג.

Dr. M. Lerner
ספעציאליסט פון קינדער קראנקהייטען
◄ זאכאדניא 64 ►
צוריקגעקומען
אויפנאהם-שעה׳ן פון 4—6 נאכמ. ¢443

P. T.
Uprasza się wszystkich handlujących węglem na terenie m. Łodzi, Zgierza i Pabjanic do zgłoszenia się osobiście, względnie listownie, do **Porozumienia Składów Górnośląskich Koncernów** oraz **Dąbrowieckich Kopalń Węgla w Łodzi, ul. Piotrkowska 70** w godzinach biurowych od 9—2 i od 4—7 p.p., **najpóźniej do dnia 7 grudnia r.b.,** celem zarejestrowania Ich w Konwencji Ogólno-Polskiej, jako handlujących węglem.—
POROZUMIENIE
Składów Górnośląskich Koncernów
oraz Dąbrowieckich Kopalń Węgla
w Łodzi.

אכטונג, צייטונג-פערקויפער
די פערוואלטונג פון אונפארטייאישען צייטונגס-פערקויפער-פעראיין מאכט בעקאנט אלע מיטגלידער, אז מען בעדארף נישט צו טוישען די קאנצעסיעס אויף דעם קומענדיגען יאהר אויסער ווען מען איבערפרישט דעם פונקט. ביטעס וועגען בעפרייען פון פאטענטען איז נור צייט אפצוגעבען ביז׳ן 10 דעצעמבער. אזעלכע ביטעס ווערט געשריבען אין פעראיין אלע טאג פון 8 אווענד, מיט אכטונג
די פערוואלטונג

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייט
קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 2 ביז 3 נאכמ.

דאס לאנגיעהריגע רעכטס-קאנסולענט ביורא
ש. האכבערג. פאנסקא 1.
עק קאנסטאנטינער צופאר טראמוויי מיט 3, 15.
ערלעדיגט און שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס קלאוזולעס זאבעזפיעטשעניעס
— ספעציאליסט אין שטייער ענינים —
אדוואלאניעס אויף פאדאטעק דאכאדאווע ס׳ווערט אויסגעקויפט פאטענטען אויפ׳ן יאהר 1930
Hochberg, Żeromskiego 1.
Telefon 136-77.

קאלעקטארען און טובי קאלעקטארן פון לאסן!
איהר וועט פערדינען חדש׳ליך 4000 זל. און מחהר. ווען איהר וועט דערהאלטען א פערטרעטונג פון באנק-הויז וואס איז קאנצעסיאנ. דורכ׳ן פינ.-מיניסטעריום, נאר אזא אינסטיטוציע גיט אייך און די קונדען די גרעסטע גאראנטיע. גיט אכטונג דעריבער און נעמט איהר נעמט א פערטרעטונג, אין געגנעפאל זענט איהר די שונאים פון זיך אליין. די גרעסטע פראוויזיע! פאטענט, שטענדיגע געהאלט און ב. ק. פ. פ.
פאר Dom Bankowy do Biura Ogłosz. „P. A. R.", Lwów Akademicka 14.

די פערוואלטונג פון חסד של אמת ומנחמי אבלים לאדז,
מאכט בעקאנט איהרע מיטגלידער, אז עס וועט פארקומען
אנ׳אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג
אין פעראיינס-לאקאל פיעטריקאווער 34, זונטאג, פ׳ ויצא 8/12 1929, צום ערשטען טערמין 3 א זייגער נאכמיטאג פאלס עס וועט נישט זיין די געהעריגע צאהל מיטגלידער קומט די פערזאמלונג פאר מיט 2 שעה שפעטער ד״ה 5 א זייגער פארנאכט אין דעם זעלבען טאג, אין דעם זעלבען לאקאל, און וועט גילטיג זיין ביי איטליכע צאהל מיטגלידער. טאג-ארדנונג: 1) עפענען די פערזאמלונג, 2) וואהלען פון א פארזיצענדער פון די פערזאמלונג, 3) גרינדען ביים פעראיין א געגענזייטיגע הילף ביי א טויט-פאל רח״ל. די פערוואלטונג.
בעמ.: קומט מאסענווייז, דעצידירטדעם וויכטיגן פארטראג לטובת די מיטגל.

איך קויף
און צאהל די בעסטע פרייזען פאר גאלד, זילבער, ברילאנטען, דימאנטען און פערל ווי אויך לאמבארד - קוויטעס. נייער מארק (פלאץ וואלנאשטשי) 10 1-טער שטאק, קאפעלוש.

Dr. Wołkowyski
צעגיעלניאנא 25
טעלעפאן 126-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע. אלע-ארט אנאליזען בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2, און פון 6—9 אווענד.
בעזונדער „ווארטע-זאל פאר פרויען.

געלעגענהייטליך צו פערקויפען
א קאראקול-מאנטעל
אין גיטען צושטאנד אלעיא 1-גא מאיא 11, פראנט פארטער וואוינונג 2, פון 4—12 נאכמ.

לעטשניצע
17 זגיערסקא 17, טעל. 16-93
אלערליי קראנקהייטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטיע דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אווענד.—מאסאזש, עלעקטריזאציע, פאקען-שלמען, קינסטליכע מערגזאג׳ן-בעשטראלונגען אימפינגען געגען שקאר לאטינע.

וויכטיג פאר דאמען!
פאר נאר 2.50 זל.
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אדרעס:
3 זאוואדזקא 23
אין הויף. 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער ביליגער אויספערטיגונג 50 פראצ. ווי איבעראל.
„TOLA"

Dr. med. A. Mazur
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז און אויערן-קראנקהייטען
ווסכאדניא 65, — טעל. 166-01
נעהמט אן פון 12.30—1.30 און 4—6 אווענד.

Dr. med. Adam Bender
נארוטאוויטשא 30 טעל. 214-75
ספעצ. פאר אינערליכע און הארץ-קראנקהייטען

א רוגאווע געוועלב
מיט צוויי שויפענסטער מיט א ערשטקלאסיגע איינריכטונג צוליב אפרייזע זעהר ביליג איבערצוגעבען. צו ערפאהרען דרעוונאווסקא 34, ביי שיוועק פון 4—7 נאכמ. מעקלער׳ס געוואונשען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
זאוואדקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ לאמפ-עלעקטרישע הייל-קאבינעט-קאסמעטיק
טעגליך פון 8 א זייגער ביז 9 אווענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג
בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זלאטעס

לעזט און אבאנירט
לאדזער טאגעבלאט

[illegible] פאר א מילימעטער-שורה פארן טעקסט 15 גראשען, פראמעס 24 גר. אין טעקסט 40 גר., פראמעס 60 גר. נעקראלאגען [illegible] פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—מיט 60% טייערער. פון די פרייזען ווערט נישט ארויסגעגעבען קיין ראבאט.
אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל. [illegible] 1,25—לענדער [illegible] 20—ביז פראנק, אין אנדערע לענדער

Redaktor-wydawca E. Hamburski
Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 16.